

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2017. SZEPTEMBER 1.

"Sok mindennek tekintették már a kisgyermeket: megszelídítendő vadállatnak, önálló, csak kisméretű felnőttnek... Talán most eljutunk oda, hogy végre annak tekintjük, ami: emberré fejlődő társunknak, aki fejlődése folyamán olyanná lesz, amilyenné közvetlen környezete alakítja.
/Csányi Vilmos /

KÉSZÍTETTE:
Sugár Andrea

AZ ÓVODA HIVATALOS ADATAI:

Elnevezés: BUSY BEE ÓVODA

OM azonosító: 203085

Működési eng.szám:

Óvodavezető: Sugár Andrea

Az óvoda címe: 2089 Telki, Kórház fasor 20

Tel.sz.: 06-30-952-7553

E-mail cím: sugar.andrea@busybee.hu

Az óvoda fenntartója: Szülők a Gyermekekért 2002 Alapítvány

Óvodai csoportok száma: 2 csoport

Az óvoda pedagógiai programjának megnevezése:

Pedagógiai Programunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának útmutatása és Porkolábné dr. Balogh Katalin Komplex Prevenációs Óvodai Program, illetve a Carla Galli Junior program adaptálásával készült.

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

Pedagógiai Program érvényességi ideje:

A nevelőtestület határozata alapján határozatlan időre érvényes:

Pedagógiai Program módosításának lehetséges indoka:

- ♦ törvényi előírások módosítása,
- ♦ hálózatbővítés, leépítés,
- ♦ nevelőtestület más program bevezetése mellett dönt,
- ♦ egyéb érdekegyeztető fórum módosító javaslata

Előírás a program módosításának előterjesztése:

- ♦ írásbeli előterjesztés az óvodavezetőjének,
- ♦ részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.

Bevezetés időpontja: 2017. szeptember 1.

Felülvizsgálat indoka:

- ♦ a program beváltás során felmerülő változások beépítése,
- ♦ törvényi változásokból adódó feladatok kidolgozása és beépítése.

PEDAGÓGIAI PROGRAM NYILVÁNOSSÁG HOZATALI MÓDJA

A Busy Bee Óvoda Pedagógiai Programja az Óvodában megtalálható, bármikor elkérhető, a honlapról letölthető.

TÖRVÉNYI MEGFELELTETÉS

Programunk a **363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja** alapján készült, magában foglalva a haza és a helyi óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva a **2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről** (Nkt., ágazati törvény) és az 1993 évi LXXIX. Köznevelési törvényt valamint annak módosításait.

Ezen kívül programunkba az alábbi törvényeket, rendeletek építettük be:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 229/2012.(VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/20012.(VIII.28.) Korm.rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/2012. (IX.28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2013. (II:26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve

- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermek védelméről és jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF

BEVEZETÉS

Intézményünk valamennyi dolgozója arra törekszik, hogy minden gyermek otthonosan érezze magát az óvodában, személyiségének és jogainak teljes tiszteletben tartása mellett megkapjon minden segítséget testi, pszichés és mentális fejlődéséhez

Szeretnénk, ha a hozzánk járó gyermekek szeretetteljes, biztonságos, érzelmekben gazdag, boldog környezetben nőnének fel, és életükben az óvodáskor olyan időszak lenne, amire jó visszaemlékezni. A velük foglalkozó felnőtteknek alapelve a gyermek személyiségének tisztelete, elfogadása, szeretete és megbecsülése.

Feladatunknak azt tekintjük, hogy a hozzánk járó gyermekek fejlődését a gyermekek életkori és személyes adottságainak figyelembe vételével segítsük.

Fejlődés lélektani kutatások igazolják, hogy a genetikai program csak és kizárólag megfelelő környezeti tényezők és feltételek biztosításával bontakozhat ki. Az optimális környezeti feltételek megtervezése és megszervezése a felkészült óvodapedagógusok feladata.

A gyermek mozgása és játéka fejlődésének alapja. A mozgás nagyon a sajátja, játéka viszont megteremti a kapcsolatot környezetével. Az együttes öröm együtt gondolkodássá, párbeszéddé alakul. Kultúránk elemei saját aktív tevékenysége által válnak a gyermeki világgép részévé.

Az óvodapedagógusnak úgy kell közvetítenie kultúránkat, hogy ez által az óvodás gyermekek érzelmileg, szociálisan és értelmileg gazdagodjanak, képességeik kibontakozhassanak. A felnőtt szakembernek kell ismernie a módját és vállalnia azt a felelősséget, hogy úgy vezesse el a gyermeket az iskola küszöbéig, hogy a gyermek új feladatokra felkészült, alkalmas legyen, s eközben boldog gyermekkorát megőrizhesse. Egy olyan szemléletet igyekszünk átadni amely az egészséges, sok mozgáson alapuló életmódot, természetvédelmet, nemzeti hovatartozást ugyanolyan fontosnak tartja, mint idegen nyelvi és szellemi fejlődésüket.

Kiemeljük az inkluzív pedagógiai szemléletet, megerősítjük a kompetencia-alapú nevelést, segítjük a környezettudatos magatartás kialakulását a játék a játékosság elsődleges jellegét hangsúlyozva. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és az azzal összhangban lévő

óvodai nevelési program egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy intézményünk szakmai önállósága, az óvodai nevelésünk sokszínűsége által megfeleljünk a társadalomnak és a gyermekek érdekeinek.

Változó korban élünk, melynek minden pozitív és negatív jellemző közelről érintik nevelőmunkánkat.

A változásokat elfogadva sajátos nevelési elveink alapján tudunk lépést tartani a világgal, de továbbra is fontosnak tartjuk, hogy a Busy Bee Óvoda pedagógiai programjának minden egyes területe hozzá járuljon az óvodánkba járó gyermekek harmonikus személyiségfejlődéséhez „a nekik való” óvodai élet megteremtéséhez.

Programunk megalkotásánál figyelembe vettük a nemzeti, etnikai kisebbség és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Komplex Prevenációs óvodai Program (a továbbiakban: Program)15 éves kutatói és óvodai gyakorlati munka eredményeként jött létre. Programunk szervesen illeszkedik a hazai közoktatást megújító törekvésekhez, de megőrzi a hazai óvodapedagógiai hagyományok tartalmi értékeit. Az intézményes nevelés - így az óvoda - (másodlagos szocializációs színtér) alapvető feladata a kultúra átadása az életkori sajátosságokhoz optimálisan illeszkedő nevelési módszerekkel oly módon, hogy abban az örök emberi értékek saját kultúránk színeivel gazdagodjanak.

1. HELYZETKÉP

1.1 TERMÉSZETI KÖRNYEZET

Telki gyönyörű természeti környezetben fekvő, a környezettel harmóniában fejlődő település.

Telki a budapesti agglomeráció nyugati szektorában, Budapest központjától 21 km-re, Budakeszitől 9 km-re nyugatra található, a Zsámbéki-medence északkeleti peremén. A Nagy-Kopasz hegység lábánál fekvő, kiváló természeti adottságokkal megáldott települést észak és kelet felől főként erdő, délen és nyugaton pedig nagyrészt szántó veszi körül. A főbb autóutak elkerülik, a fővárostól pedig erdők és hegyek választják el Telkit, így levegője kristálytiszt, környezete festői szépségű. Telkiből közúton három településszomszédja érhető el: közvetlen nyugati szomszédja, a közel 2000 lelket számláló Budajenő, dél felé haladva a mintegy 5 km-re fekvő, nagyjából 7000 lakosú Páty, valamint a főváros irányába utazva, a községtől 8 km-re található majdani járásközpont, Budakeszi városa. Emellett a községből az erdőn keresztül észak felé, mintegy 5 km-t gyalogolva eljuthatunk a közeli Nagykovácsiba is.

1.2. TÁRSADALMI KÖRNYEZET

Telki kulturális és társadalmi élete az 1990-es évektől jelentősen megélénkült. Létrejött a színvonalas oktatást biztosító általános iskola, a helyi civil szervezetek között irodalmi hagyományokat gondozó kulturális egyesület, énekkar és nyugdíjas klub is található. Rendszeresen szerveznek helyi közösségi eseményeket, bekapcsolódnak a térségi rendezvénysorozatokba is. Közösségi jellegét erősítette Telki saját újságjának beindítása, valamint címerének, zászlajának és saját emblémájának megalkotása és széles körű használata is.

Telki 2007-ben a Pilisvörösvári kistérségből került a Budaörsi kistérségbe. Lakosainak száma 4154, lakásainak száma 1 062, (2017) Közlekedési kapcsolatai kiválóak, Telki lakói Budapest budai részére, Budaörsre, illetve az M1-es autópályára leginkább Budakeszin keresztül jutnak el. A községen több buszjárat, így a Budapest-Perbál-Zsámbék útvonalon közlekedő 789-es és 795-ös (előbbi Pátyra is betér), valamint a Budajenő-Páty-Biatorbágy-Budapest útvonalon közlekedő 778-as járat is áthalad.

A lakosság nemzetiségi összetétele a legutóbbi népszámláláskor: magyar: 86,0%; német: 2,5%; örmény: 0,2%; szlovák: 0,2%; ukrán: 0,2%; ismeretlen, nem válaszolt: 13,5%.

Telki 2011. május 14-én, az erdélyi Gyimesbükk községgel megkötötte első testvérvárosi megállapodását, amely elősegíti a határon túli magyar kapcsolatok fejlesztését és a közös hagyományok ápolását.

1.3. A BUSY BEE ÓVODA TÖRTÉNETE

A gyermek a legféltettebb, a legtöbb figyelmet és törődést elváró csoda a világon. Amikor megérkezik közénk, eufórikus érzések uralják a családokat, s amikor kitekint a meleg, biztonságot nyújtó családi fészekből, s próbálgatja törékeny szárnyait, akkor elkerülhetetlenül belép a félelem és az aggodás a családok szívébe.

Melyik bölcsődére, óvodára bizza annak a felelősségét, hogy a bimbózó értelemről a lehető legtöbbet kihozzák belőle, ahol megfelelő biztonságban van, ahol az otthonihoz hasonló nevelési szempontok alapján bánnak vele, és ahol meleg szeretettel teli légkör veszi körül.

Ezernyi szempont, amely alapján választ a szülő, s egy életre meghatározó döntés, amelyet meg kell hogy hozzon.

2. NEVELÉSFILOZÓFIÁNK

2. 1. GYERMEKKÉPÜNK

Olyan gyermek, aki kiegyensúlyozott, tele van élményekkel, erősen kötődik a természethez, a meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységekhez.

Pozitív kapcsolatban áll a természeti és társadalmi környezettel. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.

Lelkileg szabad, szellemileg kreatív, szociálisan érzékeny, empátikus, kiegyensúlyozott és **BOLDOG**.

Szeretnénk, hogy a ránk bízott 3-6 éves gyermekek a családi és óvodai nevelés folyamán testileg, lelkileg és szociálisan egészségesen, saját érési folyamataiknak megfelelően fejlődjenek.

Hisszük, hogy amit a gyermekek itt és ekkor kapnak útravalóul az lesz valamennyi nevelési fázis közül a legmeghatározóbb. A szeretetteljes, differenciált bánásmódon alapuló óvodai nevelés kulcsfontosságú a felnövekvő generációk erkölcsi, esztétikai értékrendjének, értelmi és érzelmi struktúrájának kialakításában.

*" Milyen embert is akarunk formálni?
A válasz egyszerű: egészséges testű, akaraterős,
jó ítéletű, értelmes, tette kész,
szép célokért hevülő és áldozó embereket,
akik meg tudják érteni és élni a szépet
és nagyot minden téren,
akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal,
akik megértik a dolgok összefüggéseit,
akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek,
amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon,
és jóakaraton épülhet."*

Szent-Györgyi Albert

2. 2. ÓVODAKÉP

1. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

2. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

3. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

4. Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;

b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

5. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

6. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

7. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

A személyiséget a belső feltételek, és a külső hatások dialektikus egysége determinálja, melynek tényezői az öröklés, a környezet és a nevelés.

A személyiség legfőbb jellemzője, hogy biológiai struktúrában élő, dinamikus, funkcionális rendszer, egyedi és megismételhetetlen, kölcsönhatásban van természeti és társadalmi környezetével, önszabályozó rendszer, állandóan fejlődő és változó valamint veleszületett testi és idegrendszeri adottságokkal rendelkezik.

A nevelés - mint személyiségfejlesztés - a társadalmi igényekhez igazodik. Olyan szellemileg és fizikailag aktív, alkotó embereket kell nevelnünk, akik megfelelnek a velük szemben támasztott követelményeknek.

A gyermek adottságainak, fejlődési ütemének és a gyermeket érő spontán és tervezett hatások együttes eredményének tekinthető az iskolaérettség is. A tanulásra való alkalmasság nem tárgyi tudást jelent, hanem testi, lelki, szociális érettség, fejlettség elérését, mellyel képes alkalmazkodni az új helyzethez és az iskolai követelmények rendszeréhez.

3.1. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

3.2. SAJÁTOS NEVELÉSI FELADATAINK

A Komplex Prevenció óvodai Program fejlődés és neveléslélektani megalapozottsága révén fő feladatának tekinti a 3-7 éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének (érési jellemzőik) szem előtt tartásával

- az egészséges harmonikus személyiségfejlesztést, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítását,
- az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzését, az óvodai nevelési feltételek sajátos, egyénre szabásával.

Pedagógiai munkánk során arra törekszünk, hogy az óvodások elfogadó szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben, tartalmas, felejtethetetlen élményekkel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveiket.

A gyermek alapvető szükséglete a játék és a mozgás gazdag életmód, aminek óvodánk napirendjében kiemelt jelentősége van.

Kiemelten foglalkozunk a természeti környezet megismertetésével, megszerettetésével, megóvásával, melyet elsősorban a közvetlen környezetünkben, tapasztalati lehetőségek biztosításával teszünk érzelmileg gazdaggá.

A természet iránti fogékonyság, a környezettudatos gondolkodás és életvitel megalapozása,

A mindennapi szabad mozgáson túl beiktatunk naponta hosszabb 30-40 perc szervezett mozgásokat, hogy életkoruknak megfelelően fejlődjön keringési, mozgató- és légzési rendszerük, valamint a csont-, ideg-, és az izomrendszerük teherbíró képessége.

Az óvodások nyugodt, élménygazda, harmonikus fejlődésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével, amire a maximált 17fős csoportok is biztosítékot adnak.

- Óvodai mozgásprogramokat kiegészítjük szabadon választható kiegészítő sportokkal : úszás, tánc,, síelés, tenisz, lovaglás, gyermekfitness.

- A természetismeret és szeretet átörökítése, a környezettel harmóniában élő, a környezetet védő magatartás kialakítása, szelektív hulladékgyűjtés segítségével is.

A Carla Galli , Junior program a gyerekeknek szól, a pozitív gondolkodásról, önbizalomról, hogy minden egy kicsit könnyebb legyen.

Ki ne szeretné, hogy gyermeke egészséges, elégedett, és gondtalan életet élhetne? Ha megfelelő önbizalommal és világképpel, nyitott lélekkel és vidáman élné meg minden egyes napját? Sokan szeretnénk így élni, és próbáljuk napról napra megadni mindazt, amiről úgy gondoljuk, hogy ehhez szükséges. A Junior program célja, hogy a mai gyermekek életvidám, magabiztos, a problémákat megfelelően kezelni és feldolgozni tudó pozitív gondolkodású felnőttekké váljanak.

A Carla Galli Junior program enyhíti a féltékenység, kirekesztettség és magányosság érzését, és erősíti az önbizalom, a szeretet, az önzetlenség, a bátorság és a türelem érzését a gyerekekben. Nyitottságra ösztönzik őket, és segít abban, hogy megértsék a különböző élethelyzeteket, és feltalálják magukat.

3. 3. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS

A népesség egyre romló egészségi állapota, a természeti környezet pusztulása csak az emberi viselkedés és gondolkodásmód megváltoztatásával állítható meg, s ezért már az óvodában is sokat kell tennünk.

Az egészséges életmódra nevelés döntő jelentősége abban áll, hogy a követendő életmód elemei mintaként és értéként épüljenek be a nevelési folyamat minden mozzanatába.

Területei:

1. Szomatikus nevelés
2. Mentális egészségnevelés
3. Szociális egészségnevelés

3.3.1. A SZOMATIKUS NEVELÉS CÉLJA

Szilárd szokásrendszer kialakulása a testi- lelki- szociális egészség megőrzésének érdekében.

Pozitív hozzáállás a külső és belső környezethez.

Az óvodapedagógus feladatai:

- az egészséges életmód szokásainak kialakítása
- gondozás, testi szükségletek kielégítése
- a személyi higiéné kialakítása
- egészséges táplálkozás, öltözködés megtanítása
- a gyermekek edzése
- mozgásszervek célszerű és tudatos fejlesztése, testnevelés
- a környezet védelme
- balesetek megelőzése
- állandóan ható, személyes példaadás, a gyerekek egyéni fejlettségétől függő segítségnyújtás, folyamatos ellenőrzés
- a tárgyi feltételek mindenkor biztosítása
- a betegségek megelőzésének érdekében együttműködés gyermek szakorvosokkal, védőnővel
- a gyermekek óvodán belüli szűrővizsgálatainak lehetővé tétele
- az óvoda egészségnevelő – védő munkájának megismertetése a szülők körében.

Sajátos feladataink:

- gerinc,- és lábboltozat deformitások feltárása
- korszerű testnevelési eszközök beszerzése, tudatos, szakszerű használata
- a gyermekek mozgás és táncművelés fejlődésének elősegítése az életkornak megfelelő művészi értékű anyag felhasználásával
- a két agyi központ harmonikus fejlődésének elősegítése céltudatosan tervezett mozgásanyaggal
- a szabad levegőn tartózkodás aktivitás szintjének növelése
- a táplálékallergiás, vagy tápanyag felszívódási zavarokban szenvedő gyermekek eltérő táplálkozásának megszervezése
- helyi adottságok kihasználása a gyermekek környezetvédelmi nevelésében
- évszakonkénti kirándulások szervezése

3.3.2. MENTÁLIS EGÉSZSÉGNEVELÉS CÉLJA

- Az óvoda sajátos életteréből adódó lehetőségek függvényében optimális, stressz mentes életmód, és biztonságérzet kialakulása.
- Törekszünk az urbanizációs ártalmak csökkentésére.
- A pozitív életérzés kialakulása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- személyi és tárgyi jellegű stressz faktorok kiküszöbölése
- pszichés klíma fejlesztése
- mozgástér kialakítása
- intimitás biztosítása
- természetes anyagok használata
- színharmónia megteremtése

Sajátos feladataink:

Az énkép-önismeret-önértékelés fejlesztése, a gyermek természetes megnyilvánulásaira és teljesítményére adott konkrét és pozitív megerősítések által.

Ennek eredményeként képesek felmérni saját helyzetüket a csoportban, képesek az önálló helyzetmegoldásokra (autonómok), hatékonyak (kompetensnek) érzik, észlelik magukat, így önérvényesítésük szociálisan, elfogadható módon, teljesítményen keresztül történik

Új attitűdök, értékek, normák kialakítása

Alapvető, hogy a gyermekek megismerjék és gyakorolják a társas együttélés, önérvényesítés alapvető szabályait:

- egymásra figyelés, együttérzés, egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése,
- a nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség
- mellett a jó megoldásra ösztönző belső igény, belsőmotiváció, (igénynívó)
- alakítása, a jól elvégzett "feladat" utáni megelégedettség mint jutalom -
- értékének alakítása,
- az érzelmi átélés, az érzelmek felismerésének és saját érzelmeik pontos
- kifejezésének alakítása,
- az érzelmek feletti – életkorban elvárható kontroll erősítése.

3.3.3. A SZOCIÁLIS EGÉSZSÉGNEVELÉS CÉLJA

Alapvető feladat az interperszonális kapcsolatok új formáinak alakítása, mely egyaránt értendő a gyermek-felnőtt és gyermek-gyermekkapcsolatra, hogy értelmes kooperációra alkalmassá váljanak.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Ehhez szükséges a kapcsolat érzelmi igényének és a kapcsolatfelvétel képességén ek folyamatos fejlesztése, elsősorban az óvodapedagógus modellhatása és a szoktatás révén. Kiegyensúlyozott kapcsolatok kialakulása, fennmaradása a gyerekek és a felnőttek egymás közötti viszonyaiban.
- az átjárhatóság biztosítása az egyes csoportok között a mentálisan rászorulóknak
- a pedagóguspárok közötti kiegyensúlyozott kongruens kapcsolat, összehangolt és egyetértő nevelésmód kialakítása

3.3.4. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSÁNAK FOLYAMATA

- Az óvodai életritmus kialakítása, a pihenés - aktivitás arányainak helyes megválasztása a gyermekek élettani szükségleteinek figyelembe vételével történik. A megfelelő napi életritmus kialakításának elengedhetetlen feltétele az azonos időben végzett, azonos tevékenység. Fontos, hogy a napirend a különféle tevékenységek elvégzéséhez minden korosztálynak elegendő időt biztosítson.
- A személyi higiéné alapja a rendszeres, helyes tisztálkodás megtanítása. A nap folyamán mindig szükség szerint tisztálkodnak segítséggel, vagy önállóan /szappan, körömkefe használata/. A WC használat intimitását megfelelő válaszfalakkal biztosítjuk. A gyermekek számára mindig igényüknek megfelelően nyújtunk segítséget. A gyerekek minden főétkezés után saját, jellel ellátott fogmosó készlettel fogat mosnak, a fogmosás helyes technikájának elsajátítása folyamatos. A fogkeféket szükség szerint cseréljük. A papírból készült zsebkendőt egyszeri használat után kidobják.
- A gyerekek időjárásnak megfelelő öltözködésében a kényelem és a praktikum érvényesül. A ruhadarabok, cipők rendben tartását saját cipőtartó, szekrénypolc biztosítja. Az épületben minden gyerek egészséges, biztonságos és kényelmes váltócipőt visel. Minden gyereknek van tartalék fehérneműje.

- Testnevelés foglalkozáshoz az iskolaelőkészítő gyermekek teljesen átöltöznek /tornaruha, váltó zokni, tornacipő/.
- Ebéd után a gyermekek nyugodt, kellemes hangulatban, saját ágyneművel ellátott megfelelő méretű ágyon pihennek. Életkortól függetlenül elfogadjuk a gyermekek kialakult, alváshoz kötődő szokásait, tárgyait-.
- Óvodánk egy minden igényt kielégítő gyermekétkeztetési engedéllyel rendelkező éttermi konyhától rendeli a napi étkezéshez szükséges fejadagokat. Hetente egy napon egészséges tízórait készítünk csoportonként, a modern ,tudatos gasztronómia újdonságait felhasználva.

Ez lehetővé teszi:

- az egészséges gyermekek korszerűbb táplálkozási szokásainak megalapozását
- a táplálékallergiás gyermekek diétás étrendjének összeállítását, megrendelését.

A gyermekek étkezési szokásainak kiértékelése alapján a gyermeki szervezet számára hasznosabb, étrendet állítunk össze és honosítunk meg óvodánkban. Ügyelünk az ételek tápanyag összetételének helyes arányaira; semmiféle ételt nem számúzunk az ennyivalók sorából, de a zsírok /különösen a főzéshez, sütéshez használatos/ és az édességek arányát igyekszünk mérsékelni.

- Az étrend összeállításánál előnyben részesítjük a bizonyítottan egészségesebb szárnyas húst. gyermekek minden nap fogyasztanak zöldségfélét vagy gyümölcsöt a szezonális jellegnek megfelelően.
- A táplálékallergiás, vagy felszívódási zavarokban szenvedő gyermekek eltérő étrendjét orvosi szakvélemény alapján állítják össze a számukra is fogyasztható ételekből. Nagy súlyt fektetünk arra, hogy az általuk fogyasztott ételek hasonló jellegűek legyenek, mint a többi óvodásé.
- Gondot fordítunk arra, hogy a gyermekek minél több egészséges rágnivalót kapjanak.

- Víz tisztítóval felszerelt konyhai csaptelepünkből biztosítunk ivóvizet egész nap - csoportszobában és udvaron - a gyerekeknek. Különös gondot fordítunk a szükséges napi folyadékbevitel biztosítására (min. 5 pohár / nap). A szülők meggyőzésével próbáljuk kiiktatni az innivalók közül a szénsavas, túlcukrozott, serkentőszereket tartalmazó italokat.
- Az étkezések száma mellett, azok napi ritmusát is fontosnak tartjuk. Óvodánkban a reggeli és az uzsonna minden csoportban folyamatosan /8-9 illetve 15-15:30 óra között/ zajlik.
- Délben a csoportok életkori szokásaiknak megfelelően csúsztatva étkeznek.
- Gondot fordítunk arra, hogy a gyerekek jó hangulatban, esztétikusan megterített asztalok mellett örömforrásként éljék meg az étkezéseket .
- Igyekszünk maximálisan kivédeni a gyermekeket fenyegető környezeti ártalmakat.
- A nyári hónapokban - a káros sugárzások hatásának elkerülésére - a gyerekeknek kerti idejét a foglalkozási idő előttre tervezzük (9:30-11:00).
- Az egészség megőrzéséhez, a szervezet ellenálló képességének növeléséhez elengedhetetlenül szükséges a gyermekek testi edzése.
- A gyermekeknek minden évszakban elegendő időt biztosítunk a szabad levegőn tartózkodásra. Ehhez aktív, mozgásra ösztönző környezetet teremtünk óvodánk játszó- és sportudvara révén.
- Gyakran kirándulunk, minden alkalmat megragadunk a természetjárásra.
- A Épületrészünkből közvetlen átjárással rendelkezünk gyermek tanmedencéhez, így heti 2 alkalommal az érdeklődő szülők kérésére vízhez szoktató úszást tudunk biztosítani. A nyári időszakban rendszeresen szervezünk vízhez szoktató programot szülői igények alapján. Ez a gyermekek edzésén túl előkészíti az úszásoktatást.

- A testi edzés fontos része az életkorhoz és fejlettségi szinthez igazodó, megfelelő időtartamú és intenzitású, szabadban vagy tornateremben szervezett kötelező testnevelés foglalkozás is.
- A szülők meggyőzésével csökkentjük a túl hangos rádió, magnó stb. használatát. A gyerekeket arra neveljük, hogy zárt helyen csak "szobahangon" beszéljenek.
- A gyermekek környezetében csak annyi tisztítószer és egyéb vegyszert alkalmazunk, amennyi feltétlenül szükséges. Lehetőleg kerüljük a kémiaiilag kezelt berendezési tárgyak és eszközök használatát.
- A balesetek megelőzésének érdekében a gyermekek környezetében kizárólag kifogástalan állapotú felszerelési tárgyak, eszközök, szerszámok lehetnek.
- A gyermekeket - önállóságukat szem előtt tartva - megtanítjuk az eszközök, tornaszerek, játékok helyes és veszélytelen használatára. Korán megismertetjük őket a közlekedés rájuk vonatkozó szabályaival.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- testi-lelki teherbíró képességük alkatuknak megfelelő
- testi szükségletek kielégítését irányítani tudják, szükség esetén késleltetik
- az öltözködésben koruknak megfelelően gyorsak és önállóak
- a testápolási szokásokat a tanultak szerint alkalmazzák
- elsajátították a kulturált és egészséges étkezési szokásokat
- kiegyensúlyozott, ép lelkületű gyerekek, környezetükhöz való viszonyuk pozitív

3.4. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS A KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Az óvodás korú gyermek személyiségén belül az érzelmek dominálnak, a magatartás érzelmi vezéreltsége a jellemző. A szocializáció az a – gyermekkorban különösen nagy jelentőségű – személyiségfejlesztő folyamat, melynek során az egyén társadalmi lénygé válik.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés célja

Az érzelmi, szociális és társas nevelésünk célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával. Az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása (alapvető udvariassági szokások, magatartásmódok fejlesztése, a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodás és önérvényesítés erősítése) közös élmények, tapasztalatok útján, a személyes és a csoportélet hagyományainak ápolása által. Az erkölcsi értékek alakítása, a szociális erkölcsi normák felfogásán, beépülésén keresztül:

- a jó - rossz felismerése, az őszinteség, igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése - saját élet- helyzeteikben való megtapasztalása, érzelmi átéléssel - megfelelő értelmezéssel párosulva, s a nevelő személyes példáján keresztül.
- A társas kapcsolatok kialakulása.
- A közösséghez tartozás érzésének átélése.
- A másság elfogadása.
- A gyermek énképe közelítsen a reálshoz.
- Az egészséges önérvényesítés kialakulása.
- A társadalmi normák beépülése az életkori sajátosságoknak megfelelően.

Az óvodapedagógus feladatai:

Céljaink elérés érdekében érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkört teremtünk a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

Minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, szimbóluma van, ami sajátos, egyéni színezetű légkört biztosít, és ez is mélyítheti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

A gyermekeknek lehetőségük van minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot.

- az érzelmi alapigények kielégítése biztonságérzet és védettségérzet terén
- a szeretet elfogadására és kimutatására való képesség fejlesztése
- az empátiára való képesség kialakítása
- az "én tudat" alakulásának segítése
- a szociális érzékenység fejlesztése
- a gyermekek társas szükségleteinek kielégítése
- a másság elfogadására nevelés
- az óvónő és a gyermekek kapcsolatának érzelmi töltésre építése
- törekedjen minél hatékonyabb együttnevelésre a családokkal
- a csoport minden tagjának azonos helyzet biztosítása
- a gyermekek biztonságérzetének kialakítása, a negatív hatások kiküszöbölése
- a gyermekek közösség iránti igényének kielégítése
- a pozitív értékelés megerősítő hatásának érvényesítése
- tehetséggondozás
- elfogadó szeretet, megkülönböztetett figyelem a különleges bánásmódot igénylő gyermekek felé
- mint modell, a szociális tanulás folyamatában a gyermek számára interiorizálható mintát adjon

- a közösség hagyományainak kialakítása, megtartása /családi és társadalmi, óvodai és csoportszinten az egyén autonómiájának tiszteletben tartása
- A gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot biztosítunk a határok pontos megjelölésével.
- A többszöri "határátlépéseknél" konzekvenciákat, következményeket vezetünk be. Ugyanakkor megadjuk a lehetőséget a javításhoz.
- Segítjük a gyermekbarátságok kialakulását, úgy formáljuk azt, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- Bátorítunk minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe, önellátása kialakulhasson.
- A felnőtt - gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív beszédhelyzet jelenik meg a kívánság és az elvárás megnevezésével.
- Tilalom helyett választási lehetőséget adunk a gyermekeknek.
- Felhasználjuk a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor feloldhatja a nehézségeket, megszünteti a görcsösséget.

Sajátos feladataink:

- élőlények tiszteletére, szeretetére nevelés
- emberek munkája által létrehozott értékek megbecsülése, megőrzése
- a kialakított rend megóvása, őrzése
- környezetvédelmi viselkedési,- és magatartásformák kialakítása, szabályok elfogadása
- a szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása
- a személyes érintkezésen alapuló tevékenységek elsődlegessége / ringatók, altatók/
- az emberi kapcsolatok, az egymásra utaltság, az alkalmazkodni tudás megteremtése a népi gyermekjátékok segítségével
- társaikhoz, családjukhoz, lakóhelyükhöz, elődjekhez való kötődés és az identitástudat erősítése a népi játékok által

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulásában kiemelkedő szerepünk van nekünk, óvónőknek, akik irányítók, s egyben társaik is vagyunk a gyermekeknek.

- a gyerekek képesek alkalmazkodni új helyzetekhez
- kialakul kapcsolatteremtő képességük gyermekekkel, felnőttekkel együttműködni
- elfogadják az irányítást
- kialakult szabálytudatuk van
- pozitívan állnak hozzá a külső, belső környezethez
- kiegyensúlyozottak, optimisták
- képesek a konfliktusok önálló kezelésére
- társaikkal megértők, empatikusak
- betartják az alapvető viselkedési szabályokat

AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az óvodába lépő kisgyerek személyiségének kibontakozása, viselkedésének alakulása és értelmének nyiladozása elválaszthatatlanok egymástól. Ennek az időszaknak számára meghatározónak kell lennie érzelmileg és értelmileg egyaránt. Az óvodai nevelés - a gyerek sajátosságainak megfelelően - lehet kompenzáló, korrekatív, vagy preventív jellegű, de biztosítja a tehetséggondozás továbblépési lehetőségeit is. Az értelmi nevelés a gondolkodási stratégia fejlődésén keresztül megalapozza a későbbi információszerző és feldolgozó, alkalmazó tanulási stratégiákat és elébe megy az iskolai tanulási zavarok kialakulásának. A gondolkodási stratégiát fejlesztő játékok alkalmazásával fejlődnek a kognitív szempontból legfontosabb funkciók

- érzékelés (elemi ingerek esetén)
- észlelés
- figyelem
- emlékezet (információtárolás)
- hosszú távú
- Rövid távú
- problémamegoldás gondolkodás (információ feldolgozás)
- beszéd
- mozgás (információ kiadás),

amelyek mozgásba, tevékenységbe ágyazódnak.

Ebben az időszakban fejlődnek azok a kognitív folyamatok, amelyek az alapvető kultúr-technikák elsajátítását teszik lehetővé.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az értelmi nevelés célja

- A gyermekek megismerési vágyának kielégülése.
- A pszichikus funkciók és a mozgásos struktúrák egyidejű fejlődésével - nyelvi kíséreléssel - megalapozódik a kreatív, problémamegoldó gondolkodás.

Az óvodapedagógus feladatai

- a gyermekek érdeklődésén, kíváncsiságán alapuló életkori sajátosságokra épülő változatos tevékenységek biztosítása
- az ismeretek rendszerezése, értelmi képességek/ érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás/ és a kreativitás fejlesztése

Sajátos feladataink:

- A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő komplex folyamat legyen.
- A környezetről szerzett ismeretek minden esetben személyes tapasztalatokon és cselekvéseken alapuljanak. A tapasztalás minél több érzékszerven keresztül történjen és biztosítva legyen az élmények sokoldalú feldolgozása.
- Az angol nyelv folyamatos mindennapi tevékenységekhez kötődő alkalmazása révén, metakommunikáció segítségével egy második alkalmazott nyelv elsajátításának biztosítása.
- Gondolkodási műveletek elősegítése a szöveg és a játék összefüggésének elemzésével mindkét alkalmazott nyelvterületen
- Hallás utáni megfigyelések elemeztetése, a kis különbségek megfigyeltetése és állandó összevetése az analízis készség fejlődésének érdekében.
- A megosztott figyelem fejlesztése a dalok egyidejű éneklésével és a mozgás végzésével.
- A megfigyelőképesség finomítása az egyre tudatosabb odafigyelés által.
- Improvizáció, önálló kombinációk alkotása a begyakorolt ritmus, dallamfordulat és mozgásforma felhasználásával.
- A gyerekek fejlettségének és életkori sajátosságainak megfelelő népi játék,- és néptánc anyag kiválasztásával változatos gyakorlási lehetőségeket biztosítása a szem-kéz, szem-láb koordinációjához, a testséma erősítéséhez, a térirányok és a térészlelés fejlesztéséhez, és a kommunikációs és metakommunikációs képességek finomításához.

- Komplex Prevenciós óvodai Program tudatosan felvállalja az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztését, így a potenciális tanulási zavarok korai kiszűrését és megelőzését is. E pszichikus funkciók az észleléses és finommotoros struktúrákat érintik, melyek intenzív fejlődése 3-7 éves korra jellemző, így kibontakoztatásukhoz és begyakoroltatásukhoz is e szakasz a szenzitív periódus, itt nyílik mód optimális támogatásukra.
- A Komplex Prevenciós óvodai Program a fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva, indirekt nevelési módszerekkel realizálja a pszichikus funkciók fejlesztését, a gyermeki spontán aktivitásra épít.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- differenciálódik a gyermekek érzékelése és az észlelése
- kialakul egy aktív második alkalmazott nyelv természetes mindennapos használata
- képesek a szándékos bevésésre, felidézésre
- kialakul a feladattudatuk
- megjelenik az elemi fogalmi gondolkodásuk
- alapvető ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és a környező világról
- kialakul egészséges életszemléletük
- nyitottá válnak a világra
- megértik a környezetük alapvető eseményeit, változásait
- fogékonyak a civilizáció által létrehozott valódi értékekre

4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI, ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

4.1. JÁTÉK

A játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége. Ebben jelennek meg és fejlődnek azok a sajátosságok, amelyek később a gyermek magatartására a játékon kívül is jellemzőek lesznek.

A játék olyan önként választott gyermeki tevékenység, amely a gyermek egyéni vágyainak ötleteinek ez által a gyermek személyiségének kibontakoztatását szolgálja. A belülről indított játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése.

A játék sokrétű és összetett viselkedést, életmódot, életformát, életkategoriót jelent a gyermekek számára. Játékukban tükröződnek belső feszültségeik, érzelmeik és indulataik, azok a külső hatások, amelyeket képtelenek önmagukban feldolgozni, vágyaik és élményeik, amelyeket szavakkal nem tudnak kifejezni. Mindezekből válik a játék a kisgyermek elemi pszichikus szükségletévé.

A természetes gyermeki megnyilvánulások sorában a két legfontosabb a mozgás és a játék látszik óriási dominanciával uralni a gyermek kisgyermekkorú fejlődését. A gyermek 0-8 éves élettörténete egy egységes fejlődési láncolat, ahol a fejlődés folyamatossága jól követhető. A korai fejlődési sajátosságok nagy mértékben meghatározzák az idegrendszer számos működési sajátosságát, amelyek a későbbiekben (pl. óvodáskorban) nemcsak a korai tanulás, hanem a szándékos iskolai tanulási-elsajátítási folyamatok sikerességét is befolyásolják.

A gyermek számára a játék célja a játéktevékenység maga.

A játék célja - az óvónő számára - az elsődleges - vagyis öröklött - intelligenciabázisra építve a másodlagos - tanult - intelligencia alapjainak lerakása, az elemi szokások, viszonyulások megerősítése ember és ember, ember és természet, ember és tárgyi világ között.

A játék normákat, szabályokat közvetít a külvilágból, összehasonlítási, önbemérési lehetőséget nyújt a gyermekek számára. A személyközi kapcsolatok nagyban hozzájárulnak az énkép erősödéséhez

A játék a gyermek elsődleges és legfontosabb tevékenysége, legfőbb örömforrása, egyben a szocializáció színtere. Ebben a - külső céltól független - szabadon választott önkéntes tevékenységben fejlődik legjobban a gyermeki személyiség.

Nevelőértéke abban áll, hogy a gyermek legkorábban a játékhelyzetek, játékeszközök segítségével kezdi a társadalmi tapasztalatokat elsajátítani. A játékból újabb és újabb tevékenységformák alakulnak ki, válnak önállóvá, ezért is kell a gyermeknek "sokat és jól" játszani.

Mivel a fejlődés mindenféleképpen értéknövekedést jelent, a gyermek játékának megfigyelése által sokirányú információhoz jutunk a gyermekalakuló

- személyiségéről
- jellemvonásairól
- környezetéhez való viszonyáról
- problémaérzékenységéről
- szociális érettségéről és
- fejlődésének üteméről, irányáról

Mindezek ismeretében lehetővé válik az egyéni bánásmód és a személyre szabott fejlesztés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- tanúsítson tudatos, játék iránt érzékeny, hiteles és őszinte magatartást
- teremtsen meg a játékhoz szükséges oldott légkört
- a napirenden belül összefüggő, hosszantartó játékidőt alakítson ki
- biztosítsa mobilizálható, választható játéktereket
- az óvónő minden játékhelyzetben legyen támogató, engedő és elfogadó. Akkor avatkozzon be a játékba, ha előfordul, hogy a gyermekek egymást veszélyeztetik.
- használja ki a fejlesztés lehetőségeit a játékban: mozgásfejlesztés, testséma fejlesztés, percepciófejlesztés, verbális fejlesztés, érzelmi, szociális képességek fejlesztése, értelmi képességek fejlesztése

- jelenlétével, áthidaló megoldásaival segítse sikerre vinni a gyerekek kezdeményezéseit, ilyenkor magasabb rendű tanulási folyamatot segít
- a szabadság és a korlátozás kellő arányával nyújtson biztonságot és bizalmat, elfogadást és védelmet
- az ötletadás, segítségnyújtás mértékét mindig a játszó csoportok igényéhez alakítsa

A játék folyamata a valóságban teljes egész, a gyakorló, konstrukciós, szerep-, és szabályjáték valamint a barkácsolás a játékon belül egybeolvad. A játékfajták időbeni megjelenése nem annyira életkori, mint fejlettségi sajátosság.

A személyiségfejlesztés főbb lehetőségei az egyes játékfajtákon belül:

- gyakorlójátékban: a mozgáskoordináció, finommotorika és beszéd, valamint a manipulálás által a gondolkodási műveletek fejlődnek
- szerepjáték során: viselkedési szabályok, magatartásformák, szabálytudat, metakommunikációs képességek, alkalmazkodó képesség, divergens gondolkodás fejlődik, és számottevően bővül a szókincs
- az építő - konstruáló játék és a barkácsolás jól fejleszti a megfigyelőképességet, érzékelést és észlelést, képzeletet, kreativitást, manipulációs készséget és a nonverbális kommunikációt
- szabályjáték által fejleszthetők az értelmi képességek, az önkéntes és szándékos figyelem, a szabály- és feladattudat, alkalmazkodó,- és kudarctűrő képesség, a türelem és a tolerancia, a mozgáskoordináció, a kitartás és az önfegyelem

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- a gyerekek szeretnek és tudnak minden játékfajtaát játszani
- tudják, hogy a felnőttek is játszanak, így az iskolába kerüléssel számukra sem szűnik meg a játék
- a szerepjátékot a megegyezés szerinti szabályokkal játsszák
- a szabályjátékokban a kötött játékszabályokat betartják
- a gyakorlójátékot kísérletezésre, tapasztalatszerzésre használják
- megteremtik a játékteret, néhány alapvető eszközt készítenek
- játékukban használják a megszerzett tudáselemeket
- a tanult normáknak megfelelően érintkeznek a játékban is

4.2. VERSELÉS, MESÉLÉS

Az anyanyelvi nevelés elsajátításának különösen esztétikus és adekvát eszköze. Minden nevelési terület hatékonyságát felerősíti. Az óvodáskorú gyermekek irodalmi élményei hitelesítik személyiségjegyeiket, alakuló, formálódó, érzelmi, akarati, gondolkodásbeli és kommunikatív tulajdonságaikat. A rendszeres mesehallgatás hatásaként beépülnek a gyermekek személyiségébe ezek a pozitív tulajdonságok. Érzelmi hatásánál fogva a külső világ tevékeny megismerése szempontjából is meghatározó jelentőségű.

A mese a játékhoz hasonlóan örömforrás a gyermekek számára, ezért nagyon fontosnak tartjuk a mindennapos mesélést. Előnyben részesítjük a magyar „klasszikus” és népköltészet alkotásait. Mindenképpen ellensúlyozni szeretnénk a gyakran egyeduralkodó Tv, videó sokszor félelemkeltő, igénytelen, nem gyerekeknek való műsorait. Óvodánkban csak nagyon indokolt esetben külön vezetői engedéllyel alkalmazhatnak a pedagógusok DVD filmeket ismeretterjesztő céllal.

A mese - vers célja:

- A pozitív személyiségjegyek megalapozása, fejlesztése.
- A belső képteremtés képességének kifejlődése.
- A produktív és reprodukzív fantázia kialakulása.
- A világ megismerése az anyanyelven keresztül.
- Az élményeken alapuló örömszerzés.
- A gyermeki szorongás és indulatok agresszió nélküli levezetése, a gátlások feloldása
- Szókincsbővítés, árnyaltabb kifejezőképesség elérése
- A memória fejlődése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Megfelelő irodalmi anyagok kiválasztása.
- Adjunk lehetőséget mesék kitalálására, illetve megkezdett mesék befejezésére.
- A mese, vers, bábozás, dramatikus játékok szolgálják a nyelvi képességek fejlesztését.
- A gyerekek hallgassanak mesét mindennap a pihenés megkezdése előtt.
- Életkornak megfelelően hetente válasszunk legalább egy képpel illusztrált rövid kis angol történetet a Betűváros illetve Napi történetek mesekönyvek felhasználásával az angol szókincs és árnyaltabb nyelvtani kifejezőmód színesítésére.
- a vers, mesehallgatás nyugodt feltételeinek megteremtése
- az irodalmi neveléshez szükséges eszközök /könyvek, bábok, jelmezek/ biztosítása
- a mesei kettőstudat megerősítése
- az önismeret kialakulásához szükséges lehetőségek biztosítása
- a könyv megszerettetése, a betűk iránti kíváncsiság felkeltése
- az esztétikum iránti fogékonyság kialakítása
- igényes és értékes irodalmi repertoár összeállítása
- a csoport életkori sajátosságainak megfelelő válogatás

- megfelelő előadásmód /mimika, hanglejtés, hangszín stb./
- az esztétikum kategóriáinak megismertetése (tudatosítása)

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek az óvodapedagógus partnerei az irodalmi kezdeményezésekben.
- Kifejezik, átélik, eljátsszák saját érzéseiket, érzelmeiket.
- Igénylik a rendszeres irodalmi élményeket, megteremtik ezek kedvező feltételeit.
- Igényt tartanak az irodalmi élmény befogadáshoz szükséges rítusokra.
- Az ismert és kedvelt hősöket, motívumokat játékokban, ábrázoló tevékenységükben, bábozásukban, dramatizálásukban megjelenítik.
- Képesek koruknak megfelelő színházi előadás cselekményének követésére.
- Kialakul bennük az önálló könyvhasználat igénye és az ehhez szükséges eligazodási képesség.
- Tudják, hogy a könyv érték.
- Várják és igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen ismételtetik a verseket, mondókákat.
- A maguk szórakoztatására is mesélnek, báboznak, illetve eljátszzák a mesét.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, és azt kifejezni mozgással, mimikával, artikulációval.
- Tudnak mondókákat, verseket, meséket feleleveníteni, eljátszani.
- Előtérbe kerül az olvasás iránti érdeklődésük.

4.3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A "Kodály-módszer" néven világhírűvé vált nevelési koncepció jó támpont a pedagógusok számára, mert ez az elgondolás arra irányul, hogy népdalok, igényes és korhoz illő műdalok, játékok és mozgás segítségével, élő zene megszólaltatásával szolgálja a gyermekek esztétikai érzékét, fejlessze zenei készségüket és jártasságukat, mindamelllett általános pozitív hatást gyakoroljon értelmükre, érzelmükre, képzeletükre.

Önmagában sem a dallam, sem a szöveg, sem a mozgás nem nyújt a gyerek számára olyan élményt, mint ezek egysége az énekes játék, ha kellően figyelembe vesszük a képességfejlődés szempontjait.

A zene, a tánc iránti érdeklődés felkeltésével, a zenei képességek kifejlesztésével az egész ember személyiségét formáljuk. Az óvodában az ének-zenei nevelés elsősorban a népi gyermekdalokon keresztül, olyan fontos élményeket biztosít a gyermekek számára, amelyek önszabályozó, önnevelő képességüket nagymértékben fejlesztik.

Fontos, hogy a magyar népzene a későbbiek folyamán alternatívát jelentsen az egyéb műfajok megismerése mellett.

Cél:

- Zene megszerettetése,
- Játékos közös éneklés örömeinek megismertetése,
- Gyerekek zenei ízlésének formálása,
- Zenei anyanyelv megalapozása.
- Érzelmi, esztétikai élményszerzés.
- Zenei készségek, képességek kialakulása, optimális fejlődése.
- Mozgáskoordináció kialakulása és optimális fejlődése a néptánc révén.
- Zenei élményszerzés " élő zene" által.
- Értékmentés, hagyományörökítés.

Az óvodapedagógus feladatai:

Ismerkedjenek meg a gyerekek népi mondókákkal, dalokkal, dalos játékokkal, énekes népi játékokkal, magyar és angol népdalokkal, koruknak megfelelő klasszikus zenével.

- saját eszközeivel zene közelbe vigye a gyermekeket
- a gyermekek utánzási vágyán alapuló éneklési készség fejlesztése
- az aktív éneklésen alapuló hallásfejlesztés
- ritmusérzék fejlesztés
- az értelmesen hangsúlyozott és tagolt előadáson, valamint a képességfejlesztő játékokon alapuló zenei formaérzék fejlesztés
- a daltanulásban gyökerező zenei emlékezőképesség kialakítása
- belső hallás fejlesztése előzetes zenei élmények által
- a gyermekek kitaláló és önkifejező törekvéseire épülő zenei alkotókészség formálása
- érzelmi és hangulati alapok lerakása
- a népi játékok és a mozgásanyag céltudatos kiválasztása
- ritmushangszerek használatának megismertetése, hangszerbarkácsolás
- a játékokhoz kapcsolódó táncmozdulatok, térformák megismertetése
- az egyéni képességek maximális kibontakoztatása a mozgásfejlesztés területén az egyéni sajátosságok figyelembevételével /nagymozgások, egyensúlyérzék, finommotorika, szem-kéz,- szem-láb koordináció, testséma, lateralitás, percepció, térpercepció/
- a " tiszta forrás", a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által
- művészeti előadásokon való részvétel megszervezése

" Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egy-kettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának"(Kodály Zoltán)

Az Ének, zene, énekes játék, gyermektánc helye az óvodai napirendben:

A dalok éneklése vagy meghallgatása fejleszti a gyerekek érzékenységét, fogékonyságát.

A zene és a mozgás összekapcsolása a fejlesztés egyik legfontosabb eszköze.

Az énekes, mondókás játékok természetes módon segítik a testi fejlődést. A zene lüktetése hat a koordinált mozgásra, az énekléstől nő a légzőkapacitás; a lüktetés, a folyamatosság szabályozott mozgást igényel. A dalos játék, a tánc során a nagymozgások fejlesztésére számtalan lehetőség adódik.

Nagymozgás: járás, futás, ugrás, csúszás, mászás; ezeknek van tempója, iránya, amely gyakran változik és mindez ritmusra történik. A ritmusérzék és az egyensúlyérzék fejlődése szoros kapcsolatban állnak egymással. A játékok mozgásanyagában bőven van lehetőség az egyensúlyérzék fejlesztésére pl: lábujjhegyre állás, féltérdre ereszkedés, szökdelés, ugrás.

A nagymozgások fejlesztéséhez hasonlóan számtalan finommozgásos feladatot kapnak a gyerekek az egyenletes lüktetés, a ritmus érzékeltetésére, valamint sok ilyen mozgásformát használ a gyerek a különböző hangszerek használata, az eszközök, fejdíszek, ruhák érintése, kezelése, le-felvétele, hordása, egymásnak átadása közben.

A szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztését a nagymozgások gyakorlásával alapozhatjuk meg.

A napi játékos foglalkozásokat minden nap átmozgatásos közös énekléssel kezdjük. Ezt a folyamatot a 3-4 éves gyerekeknél mondókákkal, tenyeres játékokkal kell elkezdni. Ennek során a gyerekek játék közben szerzik meg a zenei készségeket. Tanuljanak meg halkabban-hangosabban énekelni, mondókákat mondani, beszélni. Kövessék mozdulatokkal a zene lüktetését. Az óvónő énekelgesse a gyerekek nevét, jelét és ezzel vonja be őket a közös tevékenységbe. A gyerekek tanuljanak meg 6-8 mondókát és tenyeres játékot, valamint 10-12 énekes játékot. A zenehallgatás során 2-3 percig tartó hangszeres zenét vagy kórusmuzsikát hallgassanak az óvónő által előadott éneken kívül. A 4-5 éves gyerekek már az angol és magyar gyerekdalokat és dalos játékokat is játszanak. A körjátékok közül az egyszerűbbtől folyamatosan a nehezebb szerepcserés játékok felé lehet haladni. Játsszanak a gyerekek kérdés-felelet játékokat, használjanak népi ritmuseszközöket. Vegyék észre a

ritmusmotívumokat, tudjanak ritmus kísérettel mondókázni. Ebben a korban 4-5 új mondókát, 10-12 új dalos játékot tanuljanak meg a gyerekek. A tiszta éneklés érdekében a gyerekek énekeljenek önállóan is. Az 5-6-7 éves gyerekek az új, egyre bonyolultabb énekes játékokon kívül tanuljanak néhány egyszerű, ismert műdalt is. Az énekes játékok mozgásanyaga bonyolult is lehet, tartalmazhatja a néptánc elemeit. A fokozatosság betartásával a párcserés, kapus játékok egyszerű táncos lépéseket is ismerjenek meg a gyerekek.

Az óvodában hetente egyszer néptánc oktatást szervezünk, melynek során elmélyül a gyerekek érzelmi kötődése a népzenehez és a néptáncához. A zenehallgatás hossza 4-6 perc is lehet. Az óvoda rendelkezésére álló sokféle ritmushangszer használatára a gyerekek rendszeresen kapjanak lehetőséget.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek képesek bonyolultabb mozgások végzésére is /pl. forgások, szökellések/.
- A gyermek képesek többféle tevékenység egyidejű végzésére is.
- A tánc játékos gyakorlatához kialakul a magasabb fokú figyelem, az érzékek összerendezettsége, a társsá válás érzékelése, a kellő erő, türelem, önálló késztetés.
- Pentaton és hexachord hangterjedelmű dallamokat várhatunk el.
- Pontosan hangoztatják a dalok ritmusát belső hallás alapján éneklés nélkül is.
- A jól tudott dalokat felismerik ritmusukról.
- A ritmusmotívumokra rögtönzött szöveget találnak ki.
- Érzékelik és hangoztatják a gyors és lassú, valamint halk és hangos ellentétpárokat.
- Tudnak dalokat szöveg nélkül dúdolni.
- Képesek dallamperiódusokat magukban énekelni, felismerik és mutatják a magasabb és mélyebb hangokat.
- Néhány dalt biztonsággal énekelnek egyénileg is.
- Felelgetős dalokat pontos válaszadással énekelnek.
-

- A dalokat ritmushangszerekkel egyenletes lüktetéssel, egyszerű ritmusmotívumokkal tudják kísélni.
- Jellegzetes zörejhangokat felismernek.
- Megtanulnak dalokat, játékokat óvónői segítség nélkül előadni.
- A tanult táncos mozgásanyag felhasználásával tudnak esztétikusan, arányosan térformákat alakítani, a játékos mozgások ritmikusak, a táncos mozgások végzése egyöntetű, egymáshoz alkalmazkodó.

4.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A gyerekek többségénél a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka - a játékkal egyenértékű, örömszerző tevékenység. Segít a világot megismerni, megérteni és újraalkotni. Szoros összefüggésben áll a többi nevelési területtel, ezek egyrészt élményt /témát/ biztosítanak, másrészt lehetővé teszik eszközök, kiegészítők, díszítő elemek létrehozását az ábrázoló tevékenység folyamán. A vizuális nevelés nem jelenti kizárólag a gyermek ábrázoló tevékenységét, hanem tartalmazza a környezet megismerését, műalkotások befogadását és technikai ismeretszerzést is. Az esztétikai kategóriák azáltal, hogy érzékekre hatnak, érzelmeket váltanak ki, gondolatokat ébresztenek, irányítják az érdeklődést.

Cél:

- Az érzékelés finomítása.
- A vizuális képzelet és emlékezet fejlődése.
- Érzelmi, akarati tulajdonságok stabilizálódása.
- Az alkotó, - befogadóképesség kibontakozása.
- A finommotorika fejlődése.
- Egyéni fejlettségnek megfelelő sík és térbeli kifejezőképesség kialakulása.
- Különböző technikák elsajátítása.
- Az esztétikum iránti igény, érzékenység kialakulása.
- A saját és társak műveinek értéként való megbecsülése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- megfelelő tér kialakítása
- jó minőségű, folyamatosan használható eszköztár biztosítása
- változatos, életkori sajátosságoknak megfelelő technikák megtanítása
- a "hétköznapi" és művészi élmények biztosítása, látáskultúra fejlesztése
- a környezet esztétikumának alakítása és fenntartása, ízlésformálás
- népi kultúránk tárgyainak, eszközeinek, formáinak, színvilágának, technikáinak felfedeztetése

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek alkotásaira jellemző az ötletgazdagság és a kreativitás.
- Ábrázolásmódjuk részletezett és valóságigényű.
- Rajzaikon megjelenik a térbeli, többszintű, több szempontú, ábrázolás.
- Képesek egyszerű mozgásábrázolásra.
- Változatos technikákat képesek kombinálni.
- Az eszközöket készségszinten használják.
- Alkotásaikkal kifejezik érzéseiket, gondolataikat.
- Képesek közös tervek alapján elképzeléseik kollektív megvalósítására.
- Megfogalmazzák és megjelenítik az esztétikai kategóriákat.
- Alapfokon kialakul esztétikai értékelő,- és alakító képességük.
- Alkotásaikban megjelenik a helyes arányú, részletes emberábrázolás.
- Munkáikon megjelennek az íráselemek.

4.5. MOZGÁS

A felnövekvő nemzedék személyiségfejlesztéséhez, egészségneveléséhez hozzátartozik a mozgásszervek célszerű és tudatos fejlesztése, a testnevelés és a sport is.

A testmozgás az óvodáskorú gyermekek számára nélkülözhetetlen éltető elem, ezért életmódjuk tervezésében, szervezésében rendszerességgel építjük be nevelőmunkánk gyakorlatába.

Az urbanizációs ártalmak és a gyermekek körében is mindinkább terjedő mozgásszegény életmód, beszűkülő mozgástér, csökkenő mozgástapasztalatok, kevesebb mozgásinger ellensúlyozására a testnevelés legkorszerűbb módszereit igyekszünk alkalmazni.

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A mozgás fejlődését a születéstől a kisgyermekkorig általában figyelemmel kísérik, fontosnak tartják. Köztudott ugyanis az a tény, hogy ebben az életszakaszban a gyermek mozgásának fejlettsége képet ad általános fejlettségi szintjéről, a fejlődés tempójáról.

A szülők ekkor még figyelik, hogy mikor fordul meg, mikor nyúl a tárgyak után, mikor ül-állfel, mikor kezd járni. A járás megtanulása után azonban már általában kevesebb figyelmet fordítanak erre a területre.

Prevenációs programunkban alapvető szerepe van a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követésének, megsegítésének. A járás megtanulása után kiszélesednek a gyermek mozgáslehetőségei, ezáltal gazdagodnak tapasztalatai. A folyamatos gyakorlás során mozgása fejlődik, minőségi változáson megy keresztül. Ezek a változások a gyermek egészségi tevékenységében megfigyelhetők. Ennek nyomon követése, regisztrálása fontos feladat. A fejlődést segíteni ugyanis csak a meglévő szinthez igazodva lehet.

A mozgás az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a 3-7 éves gyermekek fejlődésében. Ebben az életkorban a gyermekek leginkább a mozgás, a tevékenység által szereznek információt környezetükről. Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére:

- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését is.

Hatása a szociális képességek fejlődésére

- A saját testének és mozgásos képességeinek a megismerése segíti az "éntudat" fejlődését a "szociális én" erősödését.
- A közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek. A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, együttműködő és tolerancia képességük. Lehetőségük nyílik különböző viselkedésminták tanulására.
- A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

Programunkban a mozgáson keresztül pedagógiai és pszichológiai feladatokat egyaránt megvalósítunk. A Prevenációs mozgásfejlesztő program fő feladatait - a nagymozgások, szem-kéz-láb koordináció, egyensúlyérzék, finommotorika fejlesztését - természetes módon építjük be a gyermekek tevékenységébe.

Tehát nem erőltetett fejlesztésről, hanem a pedagógiai célokhoz igazodva a fejlesztési lehetőségek megkereséséről van szó.

A mozgás testnevelési foglalkozásokon túl jelen van a szabadjátékban, a környezeti és esztétikai nevelés, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben is.

Kiemelt mozgásfejlesztés két területen valósul meg.

- A szabad játékban gyermekek spontán, természetes mozgása közben,
- a kötelező testnevelési foglalkozások

A rendszeres testnevelés a gyermek anatómiai és élettani fejlődését, a hosszanti és szélességi növekedés arányát, a súlygyarapodás és a szervek fejlődése közötti helyes egyensúlyt biztosítja.

Kedvező hatással van az idegrendszerre, a légző és keringési szervekre, a testtartás hibák megelőzésére és a testi képességek kialakítására.

Mozgásfejlesztő programunk feladatai:

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, amozgás megszerettetése. •
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása. •
- A mozgástapasztalatok bővítése, sok gyakorlással, amozgáskészség alakítása. •
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése. (kondicionális, koordinációs) •
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.
- A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi.
- Fizikai állóképesség fejlesztése, ezáltal a szellemi aktivitás előkészítése, a sikeres mozgás eredményeként szilárd önbizalom kialakítása.
- Nagy és finommozgások, szem-kéz, szem-láb koordináció
- Testséma, lateralitás, dominancia fejlesztés Ayres – módszer segítségével
- Egyensúlyérzék fejlesztése.
- Percepciófejlesztés: vizuális, auditív, taktilis, kinezteziás
- Kondicionális képességek fejlesztése: erő, gyorsaság, állóképesség.
- Koordinációs képességek fejlesztése: téri tájékozódás, egyensúlyérzék képesség, kinezetikus differenciáló képesség, gyors koordináció.

A tevékenység célja :

A gyerekek testi képességeinek, természetes harmonikus mozgásának fejlesztése játékos formában.

Programunk alap gondolatának megfelelően célunk a mozgás által elérhető fejlesztés úgy, hogy a gyerekeknek megmaradjon a mozgás kedvelt, vágyott, szabad tevékenységnek.

A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint személyiségük akarat tényezőinek fejlesztése

Prevenció és a korrekció, tartáshibák, rendellenességek, deformitások, mozgásszervi problémák megelőzése, javítása a speciális heti rendszerességgel szervezett óvodás gyógytorna segítségével.

A pszichomotoros fejlesztéssel mozgásos cselekvéseken keresztül az egész személyiség Fejlesztése. A testnek az agyban nincs leképzése, ezért a testséma kialakulása szorosan függ a gyereket ért ingerektől.

A lateralitás kialakulása szempontjából döntő az egyensúly fejlesztése. Egyensúlyozás közben a gyerek közvetlen tapasztalatokat szerez a test horizontális és vertikális mozgásáról, illetve azok szimmetriájáról. Akkor lesz képes az irányokat a térbe kivetíteni, amikor saját testének irányaival, oldaliságával tisztában van. Sok gyereknél jelent problémát a test középvonalának átlépése az úgynevezett keresztező gyakorlatoknál. Ennek leküzdése érdekében szükség van a test szimmetriájának megismerésére.

A testséma, a testfogalom és az egyensúlyozással megtapasztalt oldaliság kialakulása után kerülhet sor a jobb-bal saját testen, majd téri kivetítésen való tájékozódás tanulására.

A téri tájékozódás zavarainak leküzdését a saját testen való tájékozódás tanításával kell kezdeni. A térben az első viszonyítási pont saját maga. Ezután tud másik személyhez, tárgyhoz viszonyítani. A mozgásos gyakorlatokkal tudják igazán átélni a téri relációkat. / pl. ugorj be, feküdj rá, bújj alá, stb. / Minél több csatornán keresztül tapasztalja a gyerek az adott formát, annál biztosabban képeződik le az idegrendszerében

A testi képességek optimális fejlődése a spontán és tervszerű mozgásformák segítségével.

- A mozgásigény maximális kielégítése.
- Mozgáskoordináció fejlődése.
- A szervezet állóképességének növekedése.

- Betegségmegelőzés /mozgásszervi, légúti stb./
- Egészséges versenyszellem kialakulása.
- Sportmozgások alapszintű elsajátítása.
- A testkultúrára való igény kialakulása.

A mozgásanyag tartalma

Az életkornak megfelelő mozgások

- A 3-4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. Ezért leginkább a csúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk a csoportszobában is. Ezek az eszközök lehetnek a "Mászóház" csúszdával, létrával ellátva, a Greiswald egy-egy elemének kombinációja, de akár tornaszőnyegek és a csoportszoba asztalai is felhasználhatók erre a célra. Ebben az életkorban a gyermekek gyakran kezdeményeznek csúszó-mászó-bújó játékokat. Gondoljunk csak a kicsik által kedvelt asztal alatt bujkáló állatokat utánozó játéokra.
- 4-5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. A szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztését szolgálják a különböző célbadobó játékok, a kugli, az ugróiskola, ugrókötelezés, valamint a manipulációs barkácsoló tevékenységek is. Az egyensúly fejlesztése a szabad játékban leginkább a belső fülben lévő vesztibuláris központ spontán ingerlésével történik, hintázó, ringató, pörgő mozgások közben. Főként az AYRES terápia alkalmazza ezt a szenzoros integrációfejlesztésre. Erre a célra nagyon jól használhatók a különböző hinták, a Body Roll, a nagy fizioterápiás labda, a füles labda, az ugróasztal, a lépegető, azelefánt talp, a billenő forgókorong, stb.
- Az **5-6-7 éves** gyermekek már sok mozgáselemet ismernek, amit játékos formában lehet összekapcsolni. A finommotorika alakítására gyakran tervezünk kisebb

- testrészekkel végzett mozgásokat, különböző kézi szerekkel (szalagok, botok, labdák). A futógyakorlatokat különböző típusú sor és váltó versenyekkel motiváljuk. A versenyeztetés javítja a motiváltságot és a csoport szellemet. A talajtorna elemei közül a támaszgyakorlatok, a különböző gurulások, láb és kézlendítések hangsúlyosak.

Tevékenység szervezése

Az életkori sajátosságoknak megfelelő testnevelés foglalkozásokat minden korcsoportban kötelezően szervezzük / kis,- középső csoportban heti 1, nagycsoportban heti 2 alkalommal/.

A legalább 10-20 perces mindennapos testnevelés a mozgásos játékok automatizálását és a különféle prevenciós gyakorlatok elsajátítását szolgálja.

A foglalkozások céljára jól felszerelt tornaterem, illetve udvaraink állnak rendelkezésre. Ezek a helyszínek a szabad kapacitás terhére bármikor igénybe vehetők.

Nagy súlyt fektetünk a szabadidős sporttevékenységekre is.

Vízhez szoktató programunk, amit az Épületben található tanuszodában valósítunk meg, előkészíti a szervezett úszásoktatást.

Udvaraink - felszereltségük révén - kerékpározásra, focizásra, kosárlabdázásra alkalmasak.

Óvodánkban a gyermekek szabad mozgását az udvaron, és tornaszobában a biztosítjuk.

Minden csoportban mindennapos testnevelést és heti egy kötelező testnevelés foglalkozást tartunk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Alaklítás, formaállandóság fejlesztése: forma alakítás mozgással, különböző alakzatok végigmozgása, körbemozgása.
- Kinesztetikus mozgásészlelés fejlesztése: behunyt szemmel bizonyos mozgások végzése, feszülés és elernyedés érzékeltetése.

- Térészlelés fejlesztése: alapvető térirányok megismerése saját testének közvetítésével.
- minden szempontból megfelelő, jó levegőjű, tiszta, balesetmentes környezet biztosítása a gyermekek testi épségének érdekében
- rendszeres és folyamatos alkalom megteremtése a gyermekek mozgásigényének kielégítésére
- az életkori sajátosságoknak és az egyéni képességeknek megfelelő differenciált lehetőségek, mozgásanyag biztosítása
- a motoros képességek /kondicionális, koordinációs/ és személyiségjegyek /figyelem, helyzetfelismerő képesség, egymáshoz való alkalmazkodás képessége, döntési képesség, kudarctűrő képesség, önfegyelem, önellenőrzés, küzdeni tudás, kitartás, akaraterő, szabálytudat, időbecslési,- felmérési képesség/ fejlesztése, amely transzferálódik a gyermek egyéb tevékenységébe, viselkedésébe
- nyomatékos hangsúlyt fektetni a tartáshibák és a lábboltozat süllyedés megelőzésére, szükség esetén korrekciójára megfelelő mozgásanyag felhasználásával
- lehetőség biztosítása a tanult mozgásformák más környezetben való alkalmazására, a gyermek kreativitásának teret adva, játékidőben megteremteni ezek eszközfeltételeit
- a testnevelés foglalkozásokon elsajátított képességfejlesztő játékok átvitele a szabadidős játéktevékenységbe
- a rendszeresen végeztetett labdagyakorlatok változatos formában történő gyakoroltatása
- szókincsbővítés pl. relációs nevek használatával
- a szervezett mozgástevékenységek során a várakozási idő minimálisra csökkentése
- különösen tapintatos értékelés
- a meglévő színvonalas, többfunkciós eszköztár igénybevételével változatos feladathelyzetek megteremtése

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek folyamatos mozgása egyenletes, gyors, összerendezettebb, növekszik a teljesítőképességük.
- Az egyensúlyérzék fejlettsége folytán a mozdulatai beszabályozottabbak.
- Cselekvőképességük gyors, képesek erejükkel takarékoskodni, mozgásban kitartóak.
- Fejlődik tér,- és időbeli tájékozódó képességük.
- Elérik azt a motoros fejlettségi állapotot, amellyel alkalmassá válnak az iskolába lépéshez.
- Kialakulnak a mozgásképzetek, a mozgásaikat képesek a feladathoz igazítani.
- A sok gyakorlás révén és a testalkat arányosságának fokozódásával mozdulatai finomodnak, kevesebb felesleges mozgást végeznek.
- Egyéni-, csoportos-, sor és váltóversenyt valamint csapatjátékot a szabályok pontos betartásával játszanak.
- Ugrásukat talajéréskor fékezni tudják.
- Egyszerű labdatechnikai elemeket végeznek.
-
- A testrészeken megtanult irányokat kivetítik a tér tárgyaira.
- Képesek a hirtelen irányváltásra.
- Kialakul a kezük fogóizmának megfelelő erőssége.
- A kar és a láb apró izommunkáját összehangolják a látottakkal /szem-kéz, szem-láb koordináció/.
- Stabil a testséma és a lateralitás.
- Különböző testhelyzetekben megtalálják egy-egy testrészüket, megérintik, mozgást végeznek vele.
- Képesek testük mozgatására a megadott irányokba.
- A testnevelési szakszavakat ismerik.

4.6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A környezeti nevelés során a gyermekek életkori sajátosságaiknak - ezen belül - egyéni fejlettségüknek megfelelő ütemben és mélységben megismerik az őket körülvevő világot, kialakulnak emocionális kapcsolataik, pozitív magatartási és cselekvési szokásaik. A környezeti nevelés olyan átfogó tevékenység, amelyben környezeti fogalmak kialakulása, értékelismerés, megismerési, döntési és cselekvési képességek fejlesztése történik. Mindez elsősorban nem verbális eszközökkel, hanem gazdag és sokrétű tevékenységformák által megy végbe.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés területei óvodánkban:

1. Természeti,- társadalmi környezet megismerése
2. Környezet,- és természetvédelem
3. Matematikai látás-, gondolkodásmód alapozása

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés célja:

A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Olyan szokásokat és szokásrendszereket, viselkedési formákat alakítson ki, amelyek meghatározzák a környezettel való kapcsolatát. Olyan környezetkultúra elősegítése, amely megnyilvánul életmódban, gondolkodásban, viselkedésben és kiterjed a védelemre is.

- érték közvetítő szerep
- érzelmek alakítása
- érdeklődés felkeltése
- érzékenységre nevelés
- érték szemlélet alakítása
- érték védelem
- érdekesség megláttatása

- A környezeti értékek felismerése, a gyermekeken keresztül a családok szemléletének pozitív irányba formálása.
- Olyan értelmi képességek kialakulása, amelyek szükségesek az emberi kultúra és a környezeti változások megértéséhez.
- Attitűd formálás a szociális tanulás során a pozitív mintakövetés alapján
- Környezetorientált magatartás kialakulása.
- A környezet érdekében aktív, javító, felelősségteljes cselekvés kialakulása.
- Környezetbarát életvitel megvalósulása.
- Az élet tiszteletének elfogadása.
- A holisztikus szemléletmód kialakulása.
- Matematikai tapasztalatszerzés a környezet mennyiségi viszonyain, formáin és relációin.
- A matematikai problémamegoldó képesség csíráinak kialakulása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- érzelmi nyitás a környezet felé
- az alapvető ok- oksági összefüggések felismerése
- társadalmi környezetükben való biztonságosabb eligazodás
- kultúrhigiénias szabályok alakítása, viselkedésük kontrolálása
- természetvédelem, környezetvédelem
- környezetünkben élő gyakori növény és állatfajok megfigyelése, megismerése
- növények és állatok életének megismerése, a környezet és élővilág közötti kapcsolatok összefüggésének megismerése
- természeti ünnepeinkre való odafigyelés / állatvédelmi nap okt.4, víz világnapja márc.22., föld napja ápr.22., madarak és fák napja: máj.10./
- tudatos, felelősségteljes viselkedésminta adása
- adekvát tapasztalatszerzés biztosítása
- a nevelés folyamatos, komplex megvalósítása
- környezetbarát életviteli stratégiák kialakítása

- ésszerű takarékosagra nevelés /energia, anyag, erőforrás, eszköz/
- gazdaságosságra és újrahasznosításra törekvés
- állandó önképzés
- pontos, a gyermekek számára érthető információközlés
- szimulációs és érzékenyítő játékok megtanítása
- a természetes anyagok előtérbe helyezése
- összefüggések felismertetése
- a matematikai érdeklődés kielégítése és fejlesztése
- matematikai szókincs bővítés
- logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása
- a szülők tájékoztatása és bevonása nevelőmunkánkba

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés fontosabb színterei:

- az óvoda épülete, udvara, kertje
- a környékbeli utcák, üzletek
- társintézmények
- közlekedési eszközök
- kirándulásaink helyszínei
- állatkert, vadaspark
- múzeumok, kiállítások

A gyermekek főbb tevékenységformái:

- állandó, minden érzékszerven átható ismeretszerzés
- megfigyelés
- szerep és mozgásos játékok
- vizsgálódások - vízzel, talajjal, levegővel
- élőlények gondozása
- közlekedés
- vásárlás

- munka

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit mindig az aktuális évszakok, napszakok, események, ünnepek határozzák meg.

Egész nap, minden tevékenységben jelen van, a napirendben nincs időkerete.

A gyerekek mindhárom korcsoportban kötetlenül, közvetlen élményszerző kirándulásokon, sétákon szerezzenek tapasztalatokat, ismereteket. A tapasztalatok feldolgozása hetente egyszer tervezeten történjen, általában kötetlenül, de egy-egy hangsúlyos téma esetén kötötten. Hangsúlyos legyen a környezetvédelem, növény és állatvédelem tudatosítása.

- A 3-4 éves gyerekek ismerjék meg az óvodát és annak közvetlen környezetét. Figyeljék meg az időjárást, vezessenek mindennap képes Időjárás Naptárt, tudatosodjanak az évszakok és tapasztalják meg minden évszak szépségét és hangulatát. Beszélgessenek a család tagjairól, a szülők munkájáról, közvetlen környezetük élővilágáról. Figyeljék meg a környezet méretbeli és mennyiségi jellemzőit. A városi gyerekek számára ismeretlen természeti környezetet ekkor még főleg képeken, diafilmen illetve a közeli Budakeszi állatkertben ismerjék meg.
- A 4-5 éves gyerekek az óvoda közvetlen környezetén túli sétákkal, piaci látogatással, kirándulással szerezzenek élményeket és ismereteket. Ezek során ösztönözni kell a gyűjtőmunkát, a begyűjtött levelekből, termésekből, terményekből helyezzenek el óvodai környezetükben is. Ismerjék meg az évszakokhoz kapcsolódó növényzet változásait: rügyezést, virágzást, termés betakarítást, lombhullatást. Ehhez hozzásegítenek a kertben ültetett gyümölcsfák. Ismerjék meg a összefüggést az évszakok és az azokhoz kapcsolódó emberi tevékenységek között. Sétáik során ismerjék meg a közlekedés alapvető szabályait és a különböző járműveket. A természet megismerését a tapasztalatszerzéssel szolgálják az állatkerti és vadasparki kirándulások, az óvodában csoport virág és veteményes kertjük gondozása.
- Az 5-6-7 éves gyerekek az óvoda tág környezetét ismerhetik meg a vidéki autóbusz kirándulások során, ezen alkalmakkor ismerjék meg a mezei virágokat, gyógynövényeket, vadon termő jellegzetes terményeket. Fedezék fel a rovarvilágot

és tanulják meg kímélni az apró bogarakat, pókokat is. Csíráztassanak magokat, ültessenek palántákat, hajtassanak hagymákat, barkát. A gyerekek rendszeresen járjanak kiállításokra, színházba, múzeumba, vasútállomásra, repülőtérre, Duna partra. Ennek során szerezzenek ismereteket a szárazföldi, vasúti, vízi, légi közlekedésről. Október hónaptól

Matematikai látás-, és gondolkodásmód alapozása:

A gyermek már az óvodába lépéskor sok ismerettel rendelkezik a környező világban lévő formákról, kiterjedésekről, relációkról.

A matematikai összefüggések felfedezésére bármely tevékenység közben lehetőség van az egész nap folyamán. Matematikai tevékenységben mindig a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, kreativitására építünk. Eszközként a gyermekeket körülvevő tárgyi környezetet használjuk.

A tevékenység célja

A matematikai kíváncsiság, és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

Feladatok

- minőségi eltérések megfigyeltetése (nagyobb, hosszabb, magasabb, szélesebb)
- mennyiségi eltérések megfigyeltetése (sok, kevés, több- kevesebb, eggyel több)
- mennyiségi eltérések megállapítása (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás)
- tő és sorszámlálás
- azonosság megfigyelése (színezés, tépés, vágás)
- becslések-mérések
- térbeli tájékozódás

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Családjuk tagjait megnevezik, ismerik a családtagok otthoni, munkahelyi tevékenységét. Meg tudják mondani lakcímüket és lakóhelyük típusát. Felsorolják testrészeit, tudják mi a funkciójuk, hogyan kell ápolni, védeni.
- Ismerik a közlekedési eszközöket, sok jármű típusát. Tudnak helyesen közlekedni gyalog és járművön.
- Tudnak irányítottan megfigyelni, összehasonlítani, különbséget, azonosságot tenni
- Képesek méréssel, becsléssel megállapításokat végezni.
-
- Mennyiségi eltéréseket megállapítanak (számlálással, csoportosítással, bontással, párosítással)
- Térben jól tájékozódnak
-
- Tisztában vannak az óvodai dolgozók munkájával. Tájékozódnak az óvoda épületében, udvarán és az óvoda környékén.
- Ismerik az évszakokat és azok jellemzőit: hőmérséklet, csapadék, öltözködés, egészségvédelem, közlekedés, színek, jelenségek, ünnepek kapcsolatában. Ismerik a napszakokat és a hozzájuk kapcsolódó legfontosabb tevékenységeket.
- Felismerik az óvodában található növények többségét, tudják milyen szükségleteik vannak a növényeknek. Részt tudnak venni a növényápolási munkákban.
- Kiránduláson, erdei oviban felismernek jó néhány fát és vadvirágot. Megismerik az óvodában /kertjében/ élő állatokat és ismerik azok szükségleteit is. Segítenek az élősarok gondozásában.
- A falusi és az erdei oviban felismerik az otthon nem található állatokat.
- Vigyáznak a tisztaságra teremben, udvaron és a kertben egyaránt.
- Elemi szinten tudják, hogyan lehet takarékoskodni a vízzel, villannyal, energiákkal.
- Megkülönböztetik a környezetbarát járműveket. Tudják, melyik jármű milyen energiát használ fel mozgásához.

- Nem pusztítanak el semmilyen élőlényt a kertben, kirándulásokon.

- Tudják mi a papírgyűjtés jelentősége, mi a fák szerepe.
- Tudják, mi a zajártalom és hogyan lehet védekezni ellene.
- Kialakul a számfogalom, általában 10-12-es számkörben.
- Könnyedén észreveszik a matematikai vagy geometriai jellegű hibákat.
- Sokféle rendezőelv szerint képesek sorozatokat vagy halmazokat alkotni.
- A mennyiségeket összehasonlítják, szóban is pontosan fejezik ki.
- Elvégeznek matematikai műveleteket / pótlás, bontás, egyenlővé tétel, kivonás/.
- Általában ismerik a számjegyeket, tudják melyik jelent többet, kevesebbet, ugyanannyit: pénz, idő stb.
- Képesek dobókockás társasjátékot, kockapótkert, kártyajátékokat, dominót játszani, ismerik a sakklépéseket.
- Felismerik, és viszonylag pontosan megnevezik a geometriai alakzatokat síkban és térben / kivétel a kocka és a négyzet/.
- Térbeli építményeket utánoznak, tükrözéssel is. A tükrözést síkban is megoldják.
- Értik, használják és követni tudják a térirányokat és névutókat térben és síkban egyaránt.
- Mérnek hosszúságot, időt, próbálkoznak a becsléssel.
- Általában érdeklődőek a matematikai játékok és problémák iránt.

4.7. MUNKA

A munka az óvodás gyermek életében még nem válik élesen el a játéktól, sokszor csak a cél különbözteti meg a kétfajta tevékenységet. A munka célja valamely produktum létrehozása.

A munka személyiségfejlesztő hatása:

A munka jellegű tevékenységek a gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszközei, melyek hatékonyan segítik a szocializációs folyamatokat.

A munka komoly szellemi tevékenység is, melynek során a gyermekek folyamatosan új ismeretek birtokába jutnak.

A rendszeres munka a pozitív erkölcsi tulajdonságok közül különösen a kitartást, fegyelmezettséget, segítőkészséget fejleszti.

A munkatevékenységek fejlődése során a gyermekek jártasságokat szereznek különböző munkafolyamatokban, megismerkednek a munkaeszközök használatával.

Megízlelik a sikeres, jól végzett munka örömét, és kialakul bennük a munka eredményének, egymás munkájának megbecsülése.

A gyermekek munkatevékenysége szorosan összefügg a környezet megismerésének mindennapos gyakorlatával és ez által hathatós segítséget nyújt sajátos céljaink eléréséhez.

Az óvodás gyermek első és legfontosabb munkajellegű tevékenysége az önkiszolgálás, mellyel párhuzamosan, egyéni fejlettségének megfelelően alakul ki az egymásért végzett, mindennapi étellel kapcsolatos munka.

Az óvodapedagógus feladatai

Az óvodások a munka jelegű tevékenységüket elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Ezeket a tevékenységeket kezdetben az óvónő mutassa be, segítse végrehajtásukat. Egy idő után a gyerekek a begyakorolt feladatokat már teljesen önállóan, öntevékenyen végezzék. Mindenkor fontos, hogy a gyerekek át tudják élni a célért vállalt erőfeszítés nehézségét, és az eredményesség örömét.

A munkák területe minden korcsoportban az önkiszolgálás, az öltözködés, a naposi munka, a csoportszoba rendje, a környezet, az udvar növényeinek, gondozása és alkalmi feladatok.

- az egyéni fejlettségnek megfelelő önállóság biztosítása
- olyan folyamatos munkalehetőség teremtése, amely kihasználja a gyermekek megismerési vágyát, aktivitását
- pozitív értékeléssel a munka hasznosságának megmutatása, a gyermekek munkaszeretetének erősítése
- kifogástalan állapotú munkaeszközök biztosítása

Feladatok korcsoportok szerint

A 3-4 éves gyerekeknél már a beszoktatás alatt gyakorolni kell a saját személyük kiszolgálását és az öltözködést. Meg kell szokniuk a játékok elrakását, a csoportszoba rendben tartását. Az étkezés során fokozatosan növekedjen önállóság, az étkezéshez szükséges eszközök asztalra rakása jelenti ennek a korosztálynak a mindennapos munkát. A nevelési év második felétől bevezethető a naposi munka kezdetben önkéntes vállalás, majd később naposi tábla szerint .

A 4-5 éves gyerekek már jól ismerik a munkafolyamatok menetét. Ennél a korcsoportnál az étkezéssel kapcsolatosan erősödik a naposi munka, naposi tábla szerint. Továbbra is naponta ismétlődő munka a naptár aktualizálása a csoportszoba rendjének fenntartása, a játékok, eszközök helyre rakása. Kis segítséggel önállóan öltöznek, ennek során egymásnak is segítenek. Alkalmi munkaként a kert növényeit locsolják, ősszel összesöprik a leveleket.

5-6-7 éves korban a naposi munkát önállóan végzik, önállóan terítenek és étkezés után rendbe teszik az asztalt, felsöpörgetik a morzsákat. Ebben a korban már önállóan öltöznek, vetkőznek, ruhájukat, cipőjüket rendben tartják. Alkalmi feladatokat gyakrabban vállalnak a csoportszobában, udvaron és a vállalt feladatokat önállóan elvégzik.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Célunk hogy a gyerekek szeressék meg, a célra irányuló tevékenységet és ennek során olyan tulajdonságok és készségek alakuljanak ki bennük, amelyek jó közösségi kapcsolatokhoz, kötelességtudathoz és a feladatok teljesítéséhez vezetnek.

- a gyerekek alkalmaznak praktikus és precíz munkafogásokat
- szívesen vállalnak munka jellegű feladatokat
- szükség esetén tudnak más, vagy új megoldást találni
- felismerik, ha valakinek segítségre van szüksége
- a jól végzett munka örömmel tölti el őket

- megbecsülik a munka eredményét
- Önállóan, pontosan végzik a naposi munkát.
- Környezetüket, ruházatukat és önmagukat rendben tartják.

4.8 .A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Óvodáskorban a tanulás nem tudatos ismeretszerzés, hanem tapasztalatokon, aktív cselekvésen, érzelmeken átható, a környező világot felfedező megismerő tevékenység.

A befogadó készség ebben az életkorban rendkívül magas fokú.

A tanulás sajátos, indirekt módon, más tevékenységekbe ágyazva jelenik meg az óvodások életében.

Az óvodai tanulás célja:

- A gyermekek kíváncsiságának kielégítése révén, a tudás, majd a tanulás iránti vágy felkeltése.
- Az iskolai tanuláshoz való pozitív viszony kialakulása
- A gyerekek képességeinek folyamatos fejlesztése az életkornak és az egyéni adottságoknak megfelelően.

A tanulás szerepe a személyiségfejlődés folyamatában:

Fejleszti a megismerő folyamatokat, megfigyelőképességet, problémamegoldó gondolkodást, alkotóképességet, feladattudatot, kitartást, önellenőrző képességet, az eredményességre törekvés igényét, kudarctűrő képességet, érzelmi - akarati életet, anyanyelvi képességeket.

A gyermek azonosulni tud a kitűzött célokkal, meg tanul örülni mások sikerének.

A Játékba integrált tanulási programunk szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti.

Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Az óvodás gyermek értelmi képessége:

érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik.

A program felfogása szerint a játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvónők által kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az általunk irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdéseire, válaszára épülő ismeretszerzést is magában foglalja.

A programban helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéni fejlesztés, a foglalkozásokon megvalósuló tanulás, amely számtalan probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek. Óvodánk a tanulást folyamatként fogja fel, amelynek során a gyerekek a főleg utánzásos spontán tevékenységtől eljutnak a gondolkodás szintjére, és képessé válnak arra, hogy eleget tegyenek az iskolai tanulás követelményeinek. A tanulás óvodában a játék motivációs bázisára támaszkodik.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

- A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak.
- Törekszünk arra, hogy mindegyik gyermek minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést.
- Kerüljük a sztereotip értékeléseket (pl. ügyes vagy), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki differenciált, árnyalt értékeléssel.

- Alkalmazzuk a jutalmazás sokféle módszerét: simítást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt.
- Mindent megteszünk annak érdekében, hogy ne kerüljön sor az óvodában tárgyi jutalmazásra. (kerüljük a képek, pontok osztogatását).
- A büntetést teljes mértékben kerüljük a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi.
- A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.
- A tanulási folyamatban is csak akkor segítünk a gyermekeknek, ha kérik a segítséget, mert elakadtak a probléma megoldásában.
- A gyermekek próbáljanak minél több mindent önállóan megoldani.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a tanulási tevékenységek spontán vagy szervezett formában történő megvalósítása
- a tanulás munkaformáinak megválasztása a gyermekek egyéni fejlettsége és fejlődési üteme ismeretében
- az ismeretek befogadására alkalmas légkör megteremtése
- a tanulás feltételrendszerének - tevékenység, eszköz, helyszín - biztosítása
- a megfelelő motiválás és a gyermekek cselekvési vágyának, aktivitásának kihasználása
- a tapasztalatszerzés, ismeretátadás sokoldalú, komplex megvalósítása
- a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának kielégítése
- a gyermek óvodán kívül szerzett ismereteire való reagálás, ezek rendszerezésének segítése
- pozitív megerősítés
- a gyermekek képességeit figyelembe vevő differenciált értékelés
- felzárkóztatás, tehetséggondozás

A tanulás formái

- utánzásos minta és modellkövetés, szokások kialakítása
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- a gyerekek kérdéseire és az arra adott válaszokra épülő ismeretszerzés
- az irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, amely a figyelem összpontosításra való képesség fejlődésével egyre magasabb szintű lesz.
- gyakorlati problémamegoldás, kreatív gondolkodás fejlesztése
- a foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozások mikrocsoportosak vagy kötelezőek. A forma megválasztása az óvodapedagógus szabadságán felül a gyerekek életkori sajátosságaitól és a választott témától függ.

A tevékenységek időkeretei a korcsoportoknak megfelelően tervezettek és heti ismétlődésűek. A tevékenységek általános elosztását és időkereteit a hetirend tartalmazza.

A tevékenységek szervezése a nevelési év folyamán:

3-4 évesek szept. 01. - szept. 30. befogadás, szokás-szabályrendszer újraélesztés

Okt. 01. - máj. 31.

4-5 évesek szept. 01. - szept. 14. szokás-szabályrendszer újraélesztés

okt. 01. - máj. 31.

5-6-7 évesek szept. 01. - szept. 14. szokás-szabályrendszer újraélesztés

szept.15 - máj. 31.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- a gyermekekben kialakul a problémamegoldó gondolkodás csírája, amit minden területen alkalmazni tudnak
- kialakul a szándékos tanulás képessége és az ehhez szükséges akarat tulajdonságok: feladattudat, kitartás, önellenőrző képesség, nyelvhasználat
- megjelenik a belső motiváció a tanulási helyzetek iránt, nyitottak a világra
- képesek önálló feladatmegoldásra
- szeretik, várják a feladathelyzeteket
- örülnek a sikernek - másokénak is
- elviselik a kudarcot

4.9 ANGOL NYELV MEGISMERTETÉSE

Óvodai angol nyelv korai elsajátítása a „mindennapi tevékenységekbe ágyazott” nyelvi nevelés elve érvényesül. Ennek lényege, hogy a gyerekek életszerű helyzetekben, az óvodai életbe integrált módon ismerkednek meg az idegen nyelvvel, hasonlóan ahhoz, ahogy azt az anyanyelvükkel tették illetve teszik. Kihhasználva az életkori sajátosságból adódó beszédfejlődés legintenzívebb szakaszát, amit fogékony életszakasznak is hívunk”- amikor az egyén bizonyos ismereteket, készségeket, jártasságokat hatékonyabban sajátít el, mint más életszakaszokban- a kisgyermekkorban megkezdett idegen nyelv tanulása nagymértékben a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. Mivel ebben az életkorban az anyanyelv elsajátítása még nem zárult le véglegesen, a gyermek mindazt a könnyedséget és magától értetődöttséget, amivel anyanyelvi kompetenciái fejlesztésén munkálkodik, átviszi az idegen nyelvre is. Később aztán, amikor az anyanyelvi oktatás keretében egyre tudatosabban foglalkozik a nyelvvel, ezt a tudatosságot felhasználja az idegen nyelv elsajátítására, ami viszont visszahat az anyanyelv elsajátításának folyamatára. Így a két nyelv, az anyanyelv és az idegennyelv elsajátítása állandó kölcsönhatásban, egymást

gazdagítva történik.

Nevelési programunkban hangsúlyt kap az angol nyelv megismertetése megszerettetése, társalgás centrikus alapszókinccs és az általános beszédpanelek elsajátítása, dalok és mondókák tanulása.

Az óvodai csoportokban minden nap van 5-20-perces angolul kezdeményezett tevékenység. A magyar óvónő mellett a gyerekekkel angol nyelven beszélő pedagógus asszisztens foglalkozik. Az angol kezdeményezések felépítése és tematikája az Letterland International Ltd. ESL angol nyelvi oktatási anyagára épülnek. A tananyag a játékosságra és a vizualításra építve teszi lehetővé, hogy a gyerekek megszeressék a nyelvtanulást, és örömmel használják az angol nyelvet a mindennapok során. Az angol nyelvű pedagógus asszisztens délután aktívan vesz részt a csoport életében ekkor kizárólag angolul beszél a gyerekekkel. Mindez lehetővé teszi, hogy az óvodáskor végére a kezdeti passzív angol nyelvtudás aktívvá váljon.

Angol nyelv elsajátításának célja:

- idegennyelv-elsajátítás
- idegen nyelvi kommunikatív kompetencia, a használható nyelvtudás megalapozása és fejlesztése;
- a gyermekek inter- és multikulturális nevelése;
- a gyermekek önálló nyelvtanulóvá nevelése.
- A „mennyiségi” célok (tételes nyelvtudás) mellett illetve részben helyett kiemelkedően fontosak a „minőségi” célok (a nyelv eszközeivel történő nevelés) elérése.

Az óvodapedagógus feladatai :

- Tevékenység - központú nyelvismeret követése
- Élményszerű nyelvelsajátítás biztosítása
- Gyakoriság révén biztosítani, hogy a kisgyermek mindennapi tevékenységévé váljon az idegen nyelvvel való foglalkozás
- A korai nyelvoktatás révén pozitív hatást gyakorlunk a gyerekek nyelvi kompetenciáira.
- Fontos, hogy a pedagógus egyenként is oda tudjon figyelni a gyermekekre, valamint hogy a gyermekeknek elegendő alkalmuk és idejük legyen a nyelvi megnyilvánulásokra.
- Alkalmas legyen a változatos tevékenység- és munkaformák megvalósítására.
- Felhasznált segédeszközök könnyen hozzáférhetőek legyenek a gyerekek számára,
- Közös tevékenységek keretében elkészült produktumokat (rajzok, poszterek, gyűjtőmunka
- eredményei) lehetőség szerint fel kell használni a csoportszoba díszítésére, hogy a gyerekek lássák és érezzék munkájuk hasznát és értékét.
- Játszó sarkok kialakítása, ahol kedvenc képes könyveikkel elmélyülten „ saját történeteket” alkothatnak, zenét hallgathatnak stb.
- Közös csoportos mese-, zene stb. élményszerező kuckók kialakítása „listening pillow” segítségével
- Egy külön polc a manuális tevékenységekhez szükséges kellékek (papír, olló, ragasztó stb.) tárolására, ahol célnyelven felcímkézett és képekkel illusztrált dobozok segítik a gyerekeket a szükséges eszközök megtalálásában.
- Idegen nyelvi CD-k használatára
- Tartalom alapú nyelvoktatás a tanítási-tanulási folyamat középpontjába helyezése, amelynek elsajátításához a nyelv „csupán” eszközként szolgál.
-
-

- Olyan szövegekkel és munkaformákkal kell dolgoznunk, melyek felkeltik a gyerekek érdeklődését kíváncsiságát, elgondolkodtatják, vagy éppen megnevettetik őket, lehetőséget nyújtanak nekik arra, hogy szabadon szárnyalhasson a fantáziájuk,
- Más-más készségek fejlesztésére helyezve a hangsúlyt kibontakoztatjuk a kreativitásuk
- Mese - Mondóka: Beszédértés és beszédkészség fejlesztése autentikus anyagok segítségével.
- Kreatív kommunikáció: Beszédkészség fejlesztése tevékenységeken keresztül
- Projektek idegen nyelven: Integrált készségfejlesztés projektmunka keretében – óvodás korra jellemző játékba ágyazott tanulás segítségével alapszintű tantárgyközi tartalmak felhasználásával (Játék, Munka jellegű tevékenységek, Külső világ tevékeny megismerése. Matematikai látás-, és gondolkodásmód alapozása, Mozgás - testnevelés, Ének – zene, Mese - vers , Dramatikus játék, Rajz-mintázás,- kézimunka)
- Módszereinket a kisgyermekkorra jellemző kíváncsiság, tudásszomj, kommunikációs igény, utánzási készség és képesség, az óvodai beszéd-centrikus, cselekedtető, szemléltető, érzékelő idegen nyelvi nevelés kipróbálására kell alapoznunk.
- A szavak és struktúrák körét az idők során szisztematikusan egyre tovább bővítjük, valamint különböző játék eszközöket adunk a kezükbe, hogy ezt mindinkább önállóan maguk is megtehessék.
- Drámai helyzetek eljátszása révén a kifejezőkészség színesítése
- Lazán és sok szabadon kitölthető időkerettel kell tervezni, hogy az egyes témákat a gyermekek érdeklődése szerint ki lehessen bővíteni és legyen mód esetleg általuk javasolt további tartalmak feldolgozására is.
- Idegen nyelv eszközével „újra teremtjük” az anyanyelvi világot, amennyiben a korábban már az anyanyelven megszerzett ismereteket egyszerűen átültetjük az idegen nyelv közegébe.
-

- Törekedni kell arra, hogy a gyermekek a megismert nyelvi elemeket egyre nagyobb mértékben spontán módon és rugalmasan tudják alkalmazni.
- A gátlásos, bátortalan tanulót semmiképp sem szabad beszédre kényszeríteni, ki kell várni, amíg lehetőleg magától megszólal.
- Elegendő, ha a gyermekek utánzás révén sajátítják el az alapvető nyelvtani szerkezeteket
- Használat során önmaguk fedezzék fel a saját hibáikat és küszöböljék ki azokat
-

Sajátos feladataink:

1. A nyelvoktatáshoz szükséges tárgyi-személyi-időbeni feltételek biztosítása:

Személyi feltételek

- - magas szintű nyelvismeret, példaértékű nyelvhasználat, különös tekintettel a gyermeknyelvre;
- - széleskörű ismeretek a célnyelvi kultúráról, különös tekintettel annak a kisgyermekkorai nyelvoktatás szempontjából releváns vonatkozásaira;
- - érvényes és aktuális ismeretek a szak- és a társtudományok területén;
- - készség és képesség a rendelkezésére álló (tan) anyagok elemzésére, adaptálására, didaktizálására;
- - készség és képesség az óvodai csoporton belüli differenciálás megvalósítására;
- - igény a folyamatos önképzésre.
- - drámapedagógiai módszerek elsajátítása
- - magyar anyanyelvi – célnyelvi anyanyelvi pedagógus-pár (team tanítás) biztosítása a mindennapi gyakorlatban

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- kisgyermek fokozatosan képessé válik az angol nyelv kommunikatív helyzetekben történő használatára
- megerősödik bennük a más nyelvek és kultúrák iránti pozitív beállítódás
- idegenséget, a másságot olyan magától értetődő jelenségnek fogadják el, amivel meg kell és meg lehet tanulni együtt élni. Nem fenyegetést látnak benne, hanem olyasvalamit, ami felkelti érdeklődésüket, kíváncsivá teszi őket. Ösztönösen megpróbálják felderíteni mindazt, ami az idegenben a jól ismerthez képest hasonló vagy éppen egészen más.
- Az idegen nyelvvel való foglalkozás során differenciálódik a világról alkotott képük és fokozatosan megtanulják saját világukat tágabb összefüggésekben és tudatosabban látni.
- felkelti a nyelv illetve a nyelvek iránti érdeklődést és kifejleszti bennük azt az érzést, miszerint a nyelvvel / a nyelvekkel való foglalkozás öröm.
- hozzájárul a gyermek személyiségének sokoldalú fejlődéséhez,
- emocionális, kreatív, szociális, kognitív és speciálisan nyelvi képességeik fejlődnek
- új nyelv segítségével új tartalmakat sajátítanak el
- A Brit és Magyar Óvodai program ötvözése révén alkalmassá válhatnak egy teljesen angol elvárás rendszerű első osztályos pedagógiai programhoz, való csatlakozáshoz.
- Angol anyanyelvű gyermekekhez képest megközelítően 1-2 éves szókincs hátránnyal, de a mindennapokhoz szükséges és iskolai élethez kapcsolódó azonos értékű értő és beszédkészségre tesznek szert.

Fejlesztő értékelés alkalmazása:

Mindennapok folyamán a verbális értékelést alkalmazzuk.

A gyermek fejlődését az erre szolgáló fejlettségmérő lapon tudjuk nyomon követni az óvodába lépéstől az iskolakezdésig.

Fontos, hogy az óvodapedagógus vezesse és az ebben rögzített információkat folyamatosan felhasználja munkája során.

A fejlettségmérő lapokat ne "kampányszerűen", a gyermekeket a csoportból kiemelve, felmérés jelleggel vezessük, hanem a mindennapos életben, tudatosan megfigyelt fejlettségi szintet rögzítsük. Bizonytalanság esetén természetesen nem tilos - játékos formában - egyénileg megbizonyosodni arról, hogy a gyermek egy-egy funkciójában elért-e már bizonyos szintet, de ezt a módszert ne alkalmazzuk rendszeresen!

A gyermek tudatos megfigyelése mellett az óvodapedagógus saját munkájának eredményességét is nyomon tudja követni, illetve a gyermek folyamatos fejlődését elsősorban önmagához, de társaihoz, saját korosztályához képest is tudja viszonyítani. A gyermek fejlődését állandóan kontrollálja az óvodapedagógus, ehhez segítséget nyújt a fejlettségmérő lapon kívül a megfigyelési szempontsor, melyet célszerű havonta újra és újra felülvizsgálni.

A felmérések alapján mutatkozó eltéréseket a gyermekhez igazodva szükséges korrigálni. Az óvodai nevelési folyamat eredményeként eljut a gyermekek többsége az óvodáskor végére az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintre.

5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

5.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Intézményvezető-1 fő

Óvodapedagógus -2 fő

Logopédus-1 fő

Fejlesztőpedagógus

Angol nyelvű óvodapedagógus

Angol nyelvű pedagógiai asszisztens 2 fő

Dajka -2 fő

Konyhai dolgozó

Külsős Gyermek pszichológus- 1 fő

Óvodánkban nagy szakmai gyakorlattal, pedagógiai tapasztalattal főiskolai illetve felsőfokú végzettséggel rendelkező óvodapedagógusok és nyelvi kisegítők és dajkák dolgoznak. Jellemző rájuk a gyermekközpontúság, hivatástudat.

A programunk megvalósításához az alapvető szakmai feltételek adottak. Kéthetente gyermekpszichológus látogatja óvodánkat szakmai tanácsadás és segítségnyújtás céljából. Szakmai segítségével a az egyéni fejlesztésre szoruló gyermekek korai felismerése és szakszerű gondozása is magas szinten megoldott óvodánkban

Az óvónők kialakításában alapvető szempont, hogy egy csoportot ugyanaz az óvónő vigyen végig, kiscsoporttól nagycsoportig. Az óvoda teljes nyitva tartása alatt a gyermekekkel óvodapedagógus foglalkozik. A szükséges óvónői jelenlétet rugalmas munkabeosztással valósítjuk meg, melynek révén, az óvodán kívüli programokhoz szükséges nevelői létszám is biztosított

Az óvónőkhöz minden csoportnál kapcsolódik dajka, akinek az óvónőkkel és a gyerekekkel folyamatos, állandó kapcsolata van, amelyet az óvónők irányítanak.

A program megvalósításának alapelve: a pedagógus szakmai autonómiájának biztosítása.

A szabad módszerválasztás a pedagógus joga, de felelőssége is.

Alapvető elvárásaink óvodánk minden dolgozójától:

- Mutasson modell értékű magatartás mintát!
- Nyújtson érzelmi biztonságot!
- Megnyilvánulásaival közvetítsen erkölcsi tartalmakat!
- Azonosuljon nevelési programunk értékrendjével!
- Alapvető jellemvonása legyen a tolerancia és a másság elfogadása!

5.2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Óvodánk eszközellátottságát pedagógiai programunk megvalósításának igényei szerinti magas színvonalon biztosított.

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kialakítottak, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát – számkóddal ellátott bejárat - kényelmét, megfelel a változó testméreteknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Épületünkben található uszoda, játszó udvar, veteményes változatos módon biztosítja a mozgás- és játékigényük kielégítését. A gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül a XXI. századi elvárásoknak megfelelően.

Az óvoda egyidejűleg biztosít megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak és lehetőséget teremt a szülők fogadására.

A játékállomány minden csoport számára a gyerekek 40-50 %-ának biztosít egyidejű játszási lehetőséget. A játékok állapota megfelelő, de rendszeres karbantartást igényelnek. Az udvari és tornaszobai berendezés is folyamatos karbantartás mellett biztosítja a program igényeit.

Az óvoda nagy területű udvarral rendelkezik. Az udvar berendezése természetes alapanyagú, esztétikus, mozgásra serkentő játékeszközökkel felszerelt, minden csoportnak biztosítva a megfelelő játszó helyet.

A 3-4 éves korúak számára kisméretű csúszda, libikóka, hinta mászóka és homokozó áll rendelkezésre.

A 4-5 éves korúak számára különleges kerti játékok vannak, amelyek funkcióikban biztosítják az egyensúlyozó mozgást, a csúszdázást, mászást, hintázást. Rendelkezésünkre áll homokozó és egy csúszdával végződő favár, valamint egy faház is.

Az 5-6-7 évesek számára kötélfüggeszkedő, kötélletra, mászórúd, csúszda, mászóka, egy homokozó és labdajátékokra szánt terület biztosított.

Betonozott terület szolgálja a rollerezést és biciklizést. Természetesen , ezeket a mozgásfejlesztő játékokat mind 2 óvodai csoport is használhatja megfelelő biztonsági

előírások betartása mellett a játszó kert tagozottság mentessége miatt.

A Tornaszobánk fel van szerelve bordásfallal, tornapadokkal, zsámolyokkal, ugrószekrényel, különböző méretű labdákkal, karikákkal, babzsákkal, ugrókötelekkel, bójákkal, különböző méretű tornaszőnyegekkel és egyensúlyfejlesztő tölcsérrel. Az ablakok és a világítótestek fóliával védettek.

Óvodánkban 2 csoportszoba van és egy fejlesztő szoba. ezek barátságosak, dekoratívak. A fejlesztő termünk, a logopédiai foglalkozások, a játékos angol nyelvi foglalkozások, az egyéni fejlesztések helyszíne.

A csoportszobák alapterülete átlagosan 50m², így a csoportok létszáma 17 fővel igen bőségesen tágasak.. A csoportszobákhoz tartozó gyermekek méreteihez igazodó öltözők és minden foglalkozóból közvetlenül nyíló mosdó helyiség van, ezek minden gyermek számára biztosított az öltözés és vetkőzés, valamint a mosdók használatának lehetősége. Az óvoda dolgozói mindent megtesznek azért, hogy a gyermekek biztonságban érezzék magukat, legyen elegendő mozgásterük, az óvoda belső elrendezése, képi világa harmóniát áraszson, testi, lelki és szellemi fejlődésük biztosítva legyen.

5.3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

2. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

3. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

4. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai programunk alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

5.3.1. CSOPORTSZERVEZÉSI ALAPELVEK

Óvodánknak mind a 2 csoportja életkor szerint szervezett. Ennek megfelelően

1 kis-középső csoport- 3-4 évesek

1 középső- nagycsoport – 5-6 évesek

Óvodánk hagyományai, létszáma és a szülők elvárásai egyaránt a homogén csoportszerkezetek kialakítását indokolják. A két csoport általában azonos létszámú kis-, közép- és nagycsoportokat eredményez, ahol egy-egy csoportot lehetőleg két óvónői és dajka pár visz végig.

Az átlagostól eltérő fejlődési ütemű gyermekek a szülővel egyeztetett módon négy éves korukban válhatnak csoportot azért, hogy nagycsoportból társaikkal együtt kerüljenek iskolába. Az udvaron jelentős tere nyílik a csoportközi kapcsolatoknak, amit az óvónők támogatnak.

A program hatékonyságát nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az

Óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése,

azaz egész egyénisége.

5.3.2. NAPIREND, HETI REND

Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet.

Egész nap során érvényesül a rugalmasság, és amiben csak lehetséges, a folyamatosság. Az óvodába érkezés időpontját praktikusán reggel 8 órában jelöljük meg, mivel így a gyermekeknek tágabb időkeret áll rendelkezésükre a kellő hosszúságú játékhoz, valamint nem maradnak ki az élmény dús délelőtti, napi tevékenységek egyikéből sem.

Az óvodai játékos kezdeményezéseket többségében ebéd előtt szervezzük, a gyermekek életkorától függően kötött, kötetlen és szabadon választható formában délután mindezen foglalkozásokat szabadon választható angol nyelvi neveléssel, sporttal, művészeti neveléssel is kiegészítjük.

A gyermekeknek lehetőségük van a tevékenységek közötti választásra, amikor egy adott témát számos változatban különböző nyelvi közegben és módszerrel dolgozunk fel, ilyen formában mindenki megtalálja a számára leginkább motiváló és maradandó ismeretszerzési módozatot.

Az óvodai életrend megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat(vallási, nemzeti, etnikai), vegyük figyelembe a napi élet szervezésénél a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazzunk.

A program alkalmazásakor az óvodáskorú gyermek fő tevékenységét, a játékot vesszük kiinduló pontnak. Ebből következik, hogy a legtöbb időt a napirendben erre a tevékenységre fordítjuk.

A játékban megvalósíthatók a különböző fejlesztési feladatok, melyekhez az óvodapedagógusnak megfelelő időt, helyet és eszközt kell biztosítani, valamint olyan légkört, ahol a gyermek felszabadultan tevékenykedhet és választhat a lehetőségek közül.

A napirend a naponta ismétlődő tevékenységeket is szabályozza

Korcsoport	Tevékenységek
Kiscsoport 3-4 évesek	Mozgás, mindennapi testnevelés mindennapi képes naptár éneke-zene Játékba integrált fejlesztés, mese, vers, rajzolás, mintázás, kézimunka, külső világ megismerése
Középső csoport 5-6 évesek	Mozgás, mindennapi testnevelés, mindennapi képes „naptár” éneke-zene Játékba integrált fejlesztés, mesélés, vers, rajzolás, mintázás, kézimunka, külső világ megismerése

--	--

A **hetirend** alkalmanként egy-egy csoportnál megváltoztathatja a napirendet, pl. judo, síelés, korcsolyázás időpontjai, tornaszoba használat időpontja, esős időben udvar használat időpontja, tervezetten vagy eseti módon változtat a szokásos napirenden.

Tevékenység	3-4- évesek	5-6-7 évesek
Vers, mese	napi 10-15 perc	napi 2*15-20 perc
Ének-zene	heti egyszer 15-20 perc	heti egyszer 30-35 perc
Rajzolás, mintázás, kézimunka/	heti egyszer 15-20 perc	heti egyszer 30-35 perc
Külső világ megismerése - Matematikai látás-, és gondolkodásmód alapozása /	heti kétszer 15-20 perc	heti kétszer 30-35 perc
Mozgás, mozgásos játék /	heti háromszor 40- 45 perc, kiegészítő tev. (karate, tánc, yoga)	heti háromszor 40-45 perc, kiegészítő tev. (karate, tánc, yoga)
Mindennapi Mozgásos játék	15-25 perc	15-25 perc

A heti rend a téli és a nyári időszakban egymástól eltér. A nyári időszakban nagyobb teret kap a szabadban végzett játék.

A heti rendben a kötöttséget csak a tornaterem használatában kell érvényre juttatni.

5.3.3. SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

Támogatjuk kitűzött nevelési céljainkat elősegítő szolgáltatásokat, amelyek között vannak térítés mentes és térítéses szolgáltatások.

Szülői igények szerinti, térítés ellenében történő, alapellátáshoz nem tartozó szolgáltatások, amelyeket külső szakemberek bevonásával biztosítunk.

-mozgásfejlesztő foglalkozások (karate, tánc, yoga)

6. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

ÓVODÁNK KÜLSŐ KAPCSOLATAI

PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT SZOLGÁLTATÁSOK	LOGOPÉDIAI INTÉZET SZAKEDZŐK
KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK	MŰZEUMOK SZÍNHÁZAK ZENEAKADÉMIA MŰVELŐDÉSI HÁZAK ÁLLATKERT VADASPARK
EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS HÁLÓZAT	SZAKORVOSOK VÉDŐNŐ ÁNTSZ CSALÁDSEGÍTŐ ÉS GYERMEK JÓLÉTI SZOLGÁLAT GYÁMCHATÓSÁG
CIVIL SZERVEZETEK	SPORT EGYESÜLET

6.1. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD KAPCSOLATA

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Alapvető feltétel a család és az óvoda közötti együttműködés, a jó nevelőpartneri kapcsolat.

6.1.1. Az óvoda fő feladatai az óvoda-család közötti hatékony

EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉRDEKÉBEN

- a család bizalmának elnyerése türelmes, odaforduló, szakértelmet tükröző magatartással
- segítségnyújtás a gyermek nevelésében és szükség esetén az élet egyéb területein is (logopédia, nevelési tanácsadó, beiskolázás, családsegítő szolgálat, gyámhatóság, szakértői bizottság, információk biztosítása)
- a nevelés eredményességének fokozásához közös nevelési módszerek, elvek megbeszélése
- a szülők reális kéréseinek, javaslatainak figyelembevétele, teljesítése
- elfogadás, tolerancia, egyéni bánásmód a családok felé is
- az óvoda sajátos arculatának, programjának megismertetése

6.1.2. ÚJ GYERMEKEK FOGADÁSA

- az óvodai jelentkezések előtt a szülőknek betekintést biztosítunk helyi nevelési programunkba
- lehetőséget kínálunk az óvodapedagógus személyének és az óvoda miliójának megismerésére
- a felvételt nyert gyermekek a nyári időszakban bármikor bejöhetnek ismerkedni, játszani
- lehetőséget biztosítunk a fokozatos, anyás - beszoktatásra is nyári táborunk alatt
-

- Csoportokban a közösségalkítás első lépéseként szülői welcome party-t szervezünk a tanév elején

6.1.3. A KAPCSOLATTARTÁS TOVÁBBI FORMÁI ÓVODÁNKBAN

- mindennapos kapcsolat - nélkülözhetetlen információk a gyerekről
- szülői értekezlet - tanévenként 2-3 alkalommal - az egész csoportot érintő aktuális feladatokról, nevelési témákról
- havi rendszerességgel illetve igény szerint fogadóórák - az óvodapedagógusok és a szülők kérésére
- családlátogatások - ha a gyermek érdekei megkívánják
- Szülői Munkaközösség - az óvodába járó gyermekek szüleinek érdekképviselőjét látja el
- közös rendezvények
- Welcome party
- Hálaadási játék délelőtt
- Karácsonyi műsor
- Húsvéti tojáskeresés
- Anyák-apák napja
- Évzáró
- Gyermeknap

A kapcsolattartás várható eredménye

- A szülők azonosulnak óvodánk értékrendjével és együttműködő partnerként támogatják nevelő munkánkat
- Aktívan részt vesznek közösségformáló rendezvényeinken

- Óvodánkat másoknak is ajánlják ismeretségi körükben.
- Részt vesznek a szülői értekezleteken.
- Kérdéseikkel, problémáikkal bizalommal fordulnak az óvónőhöz.

7. GYERMEKVÉDELEM

Gyermekvédelmi munkánk során biztosítjuk a gyermekek alapvető jogait szem előtt tartva az egyenlő bánásmód elvét. Elutasítunk minden olyan magatartást, amely sérti az emberi méltóságot.

Az óvodai gyermekvédelem célja a prevenció, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, a gyerekek hátrányos helyzetének csökkentése. Segítségnyújtás a családoknak szülők támogatása szociális és pedagógiai területen. A gyermekek jogainak és érdekeinek minél szélesebb körű érvényesítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ◆ a hátrányos helyzetű, vagy veszélyeztetett gyermekek kiszűrése (családi szerkezet, környezeti-, anyagi-, egészségügyi hátrány, nevelési hiányosság, fejlődésbeli elmaradás)
- ◆ az óvodai gyermekvédelmi felelős tájékoztatása a szociális, kulturális vagy egészségügyi hátrányokkal küzdő családokról
- ◆ a nem anyagi problémák pedagógiai eszközökkel való megoldása, differenciált bánásmód alkalmazása
- ◆ a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- ◆ együttműködés és információáramlás biztosítása a megfelelő szakemberekkel, szakszolgálatokkal
- ◆ szükség esetén a veszélyeztetettség jelzése az illetékes Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatnak
- ◆ a gyermekek bántalmazásának, súlyos elhanyagolásának gyanúja esetén hatósági eljárás kezdeményezése
- ◆ javaslattétel a rendszeres és rendkívüli segélykérelemre
- ◆ a szülők tájékoztatása a segítő szakemberek igénybevételének lehetőségeiről
- ◆ együttműködés a szülőkkel, családlátogatás

A gyermekvédelmi munka eredményessége.

- A családok problémáikkal, bizalommal fordulnak hozzánk.
- A szülő elfogadja a javaslatokat, együttműködik.
- Igénybe veszi a segítő szakemberek szolgáltatásait.
- Aktívan részt vesz a problémák kezelésében.

8. PEDAGÓGIAI ADATKEZELÉS

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a helyi program elv-, cél-, és feladatrendszerét, meghagyva az óvodapedagógusok maximális választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a nevelő és oktató munka tudatos megtervezése az életkornak, a csoport és az egyén fejlettségének megfelelően térben és időben

Pedagógiai munkánk dokumentumai:

- négy évre szóló csoportnapló
 - a működéssel kapcsolatos legfontosabb adatok (Házirend)
 - befogadási terv - kiscsoportban 09.01.- 11.01.
 - napirend, heti rend
 - fejlettségen alapuló, folyamatosan egymásra épülő éves és negyedéves nevelési tervek , szokás,- és szabályrendszer 1/4 évre
 - eseményterv (1/2 éves előre)
 - tématervek (értelmi nev. heti)
 - Tevékenységi rendszer fejlesztési terve-havonta
 - Kiemelkedő képességű gyermekek fejlesztése
 - Fogadóórák

- a gyermekek egyéni dokumentumai
 - anamnézis (óvodába lépéskor)
 - fejlettségmérő lap (Porkolábné Balogh Katalin) - folyamatos
 - a fizikai állapot mutatói - évente egy alkalommal
 - egyéb feljegyzések (pszichológiai -logopédiai vizsgálatok, orvosi szakvélemények stb.)
 - DIFER lap (4éves kortól)
 - Egyéni fejlettségi napló (a csop. Nev.és tev.prg.negyedévenkénti gyermekekre vonatkozó értékelése, Porkoláb fejlődés vizsgáló rendszerre épülő fejlesztési terv-Montessori eszközökkel -Gyermekenkénti fejlettséget figyelmébe vevő célok, feladatok, tevékenységek-, Magatartás zavarral küzdő gyermekek esetében- a helyes viselkedéssé történő alakítás

9. A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐTEVÉKENYSÉGEK.

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, minden gyermek számára biztosítottá válik emberi méltósághoz való jog.

Alapvetőfeladatunk, hogy minden gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely biztosítja személyiségük kibontakoztatásának lehetőségét. Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell gyermeki jogok gyakorlása révén

- a neveléssel összefüggőjuttatásokhoz való hozzáférés során
- a tehetséges és a képességeihez képest rosszul teljesítőgyermek részére nyújtott segítség alkalmainál
- a csoportok kialakítása során

- a nemzetiségi nevelés során

A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja:

Az egyéni bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvényszellemében a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek

- oktatási és társadalmi integrációjának támogatása
- minőségi neveléshez való hozzáférés és az integráció biztosítása
- esélyegyenlőség növelése
- hátrányok csökkentése
- egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztés
- az iskolába való átmenet segítése

Az óvodapedagógus feladatai

- A hátránnyal küzdő gyermek számára speciális személyiségfejlesztő, tehetséggondozó Felzárkóztató, esélyteremtő programok szervezése.

A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések területei:

Szervezési feladatok:

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása

- Be óvodázási program készítése
- Komplex állapotfelmérés, teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása
- Családok felkutatása, megkeresése, kapcsolat a családdal
- Nyílt nap a leendő óvodásoknak
- Együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, Védőnővel, Kisebbségi Önkormányzattal

Az integrációt elősegítő csoportalakítás

- A gyermek arányos elosztásának figyelemmel kísérése, a nyilatkozók számának függvényében
- Minden 3 éves gyermek felvételének biztosítása a gyermekek fejlődésének érdekében

Az igazolatlan hiányzások minimalizálása

- A napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése
 - A jelző rendszer hatékony működtetése
 - A szülők bevonása napi kapcsolat kialakítása
 - Fogadóórán, egyéni beszélgetés alkalmával a meggyőzés módszerének alkalmazás
- A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása
- Nyitvatartási igény felmérése óvodakezds előtt
 - A szülők munkaidejéhez igazított programszervezés (ünnepélyek)

A nevelőtestület együttműködése

Cél: Hospitálásra épülő együttműködés gyakorlatának kialakítása.

Feladat:

- Egymás munkájának minél teljesebb megismerése
- Egymástól való tanulás megvalósítása
- Együttműködés fejlesztése

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja

A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek érdekében tett intézkedésekkel, gyermekközpontúsággal, családorientált szemlélettel, az együttműködések elősegítésével az esélyteremtés növelése, valamint a gyermekek komplex személyiségfejlődésében bekövetkezett pozitív változások elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai

- Anyagi támogatás lehetőségeinek felkutatása
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- A mozgás és a sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó

képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét

•A szülőkkel - a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő kapcsolattartás erősítése

A hátrányos helyzet okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje
- A család lakhelye és környezete
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota
- A családtagok száma

Környezeti okok

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek
- Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma ; több generáció együttélése
- szülők iskolázatlansága

Nevelési hiányosságok:

- Kettős nevelés
- Felügyelet és gondozás hiánya
- Helytelen bánásmód (brutalitás)
- Érzelmi sivárság, közömbösség
- Könnyelmű, felelőtlen életvitel
- Bűnözőcsaládi háttér

Deviáns nevelés

Anyagi okok

- oMunkanélküliség
- oLétminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- oA szülőcsökkent munkaképességű vagy munkaképtelen

- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
- Mozgáskorlátozottság
- Érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- Szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülőség/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedések

- A differenciált egyéni fejlesztés
- Egészségnevelés
- Életvezetési tanácsok a családok részére
- A mozgás prioritása a nevelésben
- Interkulturális nevelés: életvezetés,
- Tehetséges gyermekek fejlesztése.
- Felzárkóztató foglalkozás az arra rászorulóknak részére
- Kirándulásokon a részvétel biztosítása
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása
- Pályázatokon való részvétel
- Szülőknek felajánlott segítség
- Fórum - jogi és életvitellel kapcsolatos tanácsadás

- Sportolási lehetőség az óvodában
- Játszóházak
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, fogadó órákon, írásos tájékoztatón keresztül
- Szülőkkel közös programok Anyagi támogatás lehetősége
- Az odaítélés elveinek a szülőkkel együtt történő megfogalmazása
- étkezési hozzájárulás biztosítása
- ruhavásár lehetőségének megteremtése

Sikerkritériumok a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében

- Látható fejlődési ütem
- A családok bizalma az intézményhez
- A normák és szabályok kölcsönös elfogadása, együttműködés, kölcsönös tisztelet

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Elfogadta a Busy Bee Óvoda nevelőtestülete.

2017.

Véleményezte a Busy Bee Óvoda Szülői Szervezete

2017.

Jóváhagyta

2017.

Intézményvezető

Fenntartó képviselője

IRODALOMJEGYZÉK

- Az 1993.évi LXXIX törvény a Közoktatásról. OKKER Oktatási Iroda Bp.1996.
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja.
- Az óvodavezetők kézikönyve I-IV.OKKER Oktatási Iroda Bp.
- Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Gondolat Bp.1985.
- Falvay Károly: Ritmikus mozgás, ének, játék. OPI 1990.
- Forrai Katalin: Ének-zene az óvodában Bp.1977.
- Törzsök Béla:Zenehallgatás az óvodában. Bp. Zeneműkiadó 1982.
- Dr Füle Sándor: A pedagógiai programok készítése. OKKER Oktatási Iroda Bp. 1977.
- Nagy Jenőné: Programkészítés, de hogyan? NAT-TAN sorozat OKKER Oktatási Iroda
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészet eszközeivel. Szolnok 1997.
- Nagy József: Mi lesz veled óvoda?-Játék vagy eliskolásítás? Óvodai Nevelés 1985.
- Nagy József: PREFER. Akadémiai Kiadó Bp.. 1986.
- Nagy Béláné: táncosjátékok az óvodában. Óvónők Modern Kiskönyvtára1992.
- Óvodások egészséges életmódra nevelés I-II. OEI TIT Természettudományi Stúdió Bp. 1981.
- Helyi nevelési program a terézvárosból. OKKER Oktatási Kiadó Kft.
- Pedagógiai kislexikon I-IV. Akadémiai Kiadó
- Rita L. Atkinson: Pszichológia. Osiris Bp. 1997.

- dr. Páli Judit: Játék és gondolkodási stratégia. Óvodai Nevelés 1998. 6-7-8-9 sz.
- Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában. Alex-tipó 1993.
- Bíró Antalné: Pszichológiától Pedagógiáig. Alex-tipó 1993.
- Szalai Eleménné: Az óvodai nevelés programja és Porkolábné dr Balogh Katalin fejlesztő programja. Óvodai Nevelés 1989.9 sz.
- Villanyi Györgyné: Tanulmányok a kisgyermek neveléséről. OKKER Oktatási Iroda Bp. 1996.
- dr Tótszólósiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában FER-Co Kft. Bp. 1994.
- Testnevelés az óvodában. Magyar Testnevelési Egyetem. 1997.

